Ազգ
Azg
19 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2005 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 188 (3354)

Թուրքիան սպառնում է ներխուժել Հյուսիսային Իրաք

ԱՆԿԱՐԱ, 18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Թուրքիայի վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը նախազգուշացրել է, որ թուրքական բանակը կարող է ներխուժել սահմանակից Հյուսիսային Իրաք այնտեղ Քրդստանի աշխատավորական կուսակցության հենակետերի ոչնչացման լայնածավալ գործողություն անցկացնելու համար: «Մենք ամեն օր թաղում ենք մեր զինվորներին: Ոչ ոք այլեւս իրավունք չունի փորձելու մեր համբերությունը»,-հայտարարել է Թուրքիայի կառավարության ղեկավարը՝ այսօր ելույթ ունենալով խորհրդարանում: «Բոլորը ու նախեւառաջ նրանք, ովքեր պատասխանատվություն են կրում տարածաշրջանի համար, պետք է գիտենան, որ մեր ժողովուրդը ահաբեկիչների ռազմահանգրվանների ոչնչացման կոնկրետ ու արդյունավետ գործողություններ է ակնկալում»,-ընդգծել է Էրդողանը: Դիտորդների մեծամասնության կարծիքով, Թուրքիայի վարչապետի հայտարարությունը նախեւառաջ հասցեագրված է ԱՄՆ-ի վարչակազմին, որը, ինչպես գտնում են Անկարայում, չնայած քանիցս տրված խոստումներին, կոնկրետ միջոցներ չի ձեռնարկում Հյուսիսային Իրաքում քուրդ անջատականներին հակազդելու համար:

Կոնդոլիզա Ռայսն իր օգնականին եւ Սթիվեն Մանին գործուղել է կովկասյան երկրներ

Դենիել Ֆրիդ. ԱՄՆ-ը կշարունակի հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորմանն ուղղված իր ջանքերը

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Մ. Նահանգների պետքարտուղար Կոնդոլիզա Ռայսի հանձնարարությամբ անդրկովկասյան երեք հանրապետություններ է ժամանել Եվրոպայի եւ Եվրասիայի հարցերով նրա օգնական Դենիել Ֆրիդը ԵԱՀԿ Մինսկի խմբում ամերիկյան համանախագահ եւ Եվրասիայի հարցերի հատուկ համակարգող Սթիվեն Մանի ուղեկցությամբ: Երեկ Երեւանում, ըստ «Մեդիամաքսի», Ֆրիդը նշել է, որ այցի ժամկետը պայմանավորված է հիմնականում այն բանով, որ «բարեփոխիչ եւ ժողովրդավարական ուժերը այս տարածաշրջանում դառնում են ավելի ուժեղ, բայց, ցավոք, որոշ երկրներում ակտիվանում են նաեւ ռեակցիոն ուժերը»:

Պետքարտուղարի օգնականը եւ Մանը երեկ կարճատեւ այցի ընթացքում հանդիպել են Ռոբերտ Քոչարյանի, Արթուր Բաղդասարյանի, Սերժ Սարգսյանի հետ: Հանդիպումների ընթացքում ամերիկացի բարձրաստիճան դիվանագետներն անդրադարձել են հայ-ամերիկյան հարաբերություններին, Հայաստանի ժողովրդավարական բարեփոխումներին, պաշտպանության ոլորտում հայ-ամերիկյան համագործակցությանը, Հայաստանում իրականացվող ամերիկյան կառավարության աջակցության ծրագրերին ու Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտությանը:

Տես էջ 2

ԱՅՑ

Նախագահ Քոչարյանը Բրյուսելում կհանդիպի ԵՄ, ՆԱՏՕ-ի եւ Բելգիայի բարձրաստիճան պաշտոնյաների հետ

Այսօր երկօրյա այցով Բելգիա եւ եվրոպական կառույցներ է մեկնում Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը: Բրյուսելում նախատեսված են նախագահ Քոչարյանի հանդիպումները Եվրամիության, Հյուսիսատլանտյան դաշինքի եւ Բելգիայի բարձրաստիճան պաշտոնյաների հետ: Մասնավորապես հանրապետության ղեկավարը բանակցություններ կունենա ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Յաապ դե Հուփ Սխեֆերի, ԵՄ միասնական պաշտպանական եւ արտաքին քաղաքականության հարցերով հանձնակատար Խավիեր Սոլանայի, եվրոհանձնաժողովի նախագահ Ժոզե Մանուել Բարոզուի, Եվրախորհրդարանի նախագահ Ժոզեփ Բորել Ֆոնտելիսի, Բելգիայի վարչապետ Գի Վերհոֆշտադի, Ներկայացուցիչների պալատի եւ Սենատի նախագահների հետ:

Աշխատանքային այցի ընթացքում նախագահ Քոչարյանը ծաղկեպսակ կդնի Հայոց ցեղասպանության զոհերի խաչքարին, կհանդիպի բելգիահայ համայնքին, կմասնակցի Հայաստանի դեսպանության նոր շենքի բացման արարողությանը: Բելգիայում Հայաստանի դեսպանության նոր շենքը գտնվում է եվրոպական թաղամասում, գնվել է կառավարության հատկացրած 280 հազար եվրոյով, գումարի մյուս մասը վարկով վերցվել է բելգիական բանկերից մեկից, պետք է մարվի 15 տարում: Վերջին 13 տարիներին Հայաստանի դեսպանությունը տեղավորվել էր Բրյուսելի «Հայ տանը»:

Ղարաբաղն է վերահսկում Ադրբեջանի տարածքի 8 տոկոսը

ԼՂՀ կառավարության մամլո ծառայության հաղորդագրության համաձայն՝ «Վաշինգտոն փոստի» հոկտեմբերի 17-ի համարում հրապարակվել է ԼՂՀ ներկայացուցիչ Վարդան Բարսեղյանի նամակը, որը պատասխանն է նշված թերթի հոկտեմբերի 5-ի՝ «Անկախ թեկնածուների զայրույթը Ադրբեջանի ընտրարշավում» վերտառությամբ խմբագրականի:

Վարդան Բարսեղյանի նամակում մասնավորապես ասվում է, որ Ադրբեջանի խորհրդարանական ընտրարշավում ելույթի ժամանակ Ֆիլիպ Քենիկոթը ճիշտ չի ներկայացրել ղարաբաղյան հակամարտության հիմնական դրդապատճառները: Ի պատասխան Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ինքնորոշման ձգտման, Ադրբեջանը պատերազմ է սկսել Լեռնային Ղարաբաղի, այլ ոչ թե Հայաստանի դեմ: Լեռնային Ղարաբաղը կարողացել է պատերազմն իր սահմաններից դուրս տանել եւ Ադրբեջանի վրա ճնշում գործադրելով հրադադարի պայմանագիր կնքել:

Ոչ թե Հայաստանը, այլ Լեռնային Ղարաբաղն է այժմ վերահսկում Ադրբեջանի տարածքի մի մասը: Նամակում շեշտվում է նաեւ, որ վերահսկվող տարածք է համարվում ոչ թե Ադրբեջանի տարածքի 16, այլ 8 տոկոսը: Իսկ Լեռնային Ղարաբաղի ու Ադրբեջանի միջեւ գոյություն ունեցող բուֆերային գոտին նպաստում է տարածաշրջանում հարաբերական անդորրի պահպանմանը. նշվում է ԼՂՀ մշտական ներկայացուցչի նամակում:

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ
Ստեփանակերտ

ԱՊՀ տարածքում Հայաստանն ամենաքիչ կոռումպացվածն է

Երեկ «Թրանսփերենսի ինթերնեյշնլ» միջազգային կազմակերպությունը հրապարակել է 2005 թ.՝ աշխարհի երկրների կոռումպացվածության աստիճանի վարկանիշը: Հայաստանը ստացել է 2,9 միավոր եւ Մոլդովայի, Հնդկաստանի, Իրանի, եւս 5 երկրների հետ գտնվում է 88-րդ տեղում: Նախորդ տարի Հայաստանը զբաղեցնում էր 82-րդ տեղը՝ 3,1 միավորով: Այսինքն՝ 2004 թ. Հայաստանն ավելի քիչ կոռումպացված էր: Մեր հարեւան երկրներից Թուրքիան 65-րդ տեղում է, Վրաստանը՝ 130-րդ, Ադրբեջանը՝ 137-րդ: Աշխարհի ամենակոռումպացված երկրներն, ըստ «Թրանսփերենսի ինթերնեյշնլի», Չադն ու Բանգլադեշն են, ինչպես նաեւ Թուրքմենստանը, Տաջիկստանը: Ռուսաստանը 126-րդ տեղում է նախորդ տարվա 90-րդի փոխարեն: Բելառուսը, Ղազախստանը եւ Ուկրաինան 107-րդ տեղում են: Աշխարհի ամենաքիչ կոռումպացված երկիրը Իսլանդիան է, ապա Ֆինլանդիան եւ Նոր Զելանդիան: Մ. Նահանգները 17-րդ տեղում է, մերձբալթյան երեք հանրապետություններից Էստոնիան՝ 27-րդ, Լիտվան՝ 44-րդ, Լատվիան՝ 51-րդ:

Սերժ Սարգսյանը՝ պաշտպանության ծախսերի եւ այլ հարցերի մասին

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ՀՀ ԱԺ մշտական հանձնաժողովներում երեկ ավարտվեցին բյուջետային քննարկումները: Հոկտեմբերի 24-ին արդեն բյուջեն կքննարկվի ԱԺ լիագումար նիստում: Բոլոր այն խնդիրներին, որոնց մասին չհասցրինք պատմել մեր ընթերցողներին բյուջեի առիթով, կանդրադառնանք արդեն հաջորդ շաբաթ: Առանձնացնենք միայն մի քանի հետաքրքրական պահեր քննարկումներից: Պաշտպանության բնագավառի վերաբերյալ բյուջետային հատկացումների խնդիրը քննարկվել էր փակ նիստում: 2006 թ. բյուջեի նախագծով պաշտպանության ծախսերը կազմում են 73 մլրդ 523 մլն դրամ, որից ռազմական կարիքների բավարարման համար հատկացվել է 70 մլրդ 248.7 մլն դրամ: Փակ նիստից դուրս եկած պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանին լրագրողներն ամենատարբեր հարցեր ուղղեցին:

Պաշտպանական ծախսերի վերաբերյալ Ս. Սարգսյանը տեղեկացրեց, որ դրանք կազմվել են ոչ թե ելնելով նախորդ տարիների բացարձակ գումարից, այլ ՀՆԱ-ի 3 տոկոսից քիչ ավելի: Բավարարո՞ւմ է դա, թե՞ ոչ. «Բնականաբար, որքան շատ՝ այնքան լավ, ծախսերի այս չափը նվազագույնն է, որ կարող է ապահովել բանակի մարտական պատրաստության առկա մակարդակի պահպանումը»:

Էջմիածնի ընտրություններում տեղ գտած խախտումների մասին լրագրողի հարցին նախարարն այսպես արձագանքեց. «Դրանք տեղեկություններ չեն, այլ ինչ-որ մարդկանց ենթադրություններ, Էջմիածնում Հանրապետական կուսակցության թեկնածուն էր Ավագյանը, որ ընտրվել է: Պաշտպանության փոխնախարար Մանվել Գրիգորյանը որեւէ անմիջական մասնակցություն չի ունեցել Էջմիածնի ընտրություններին: Չնայած դրան, որոշակի լրատվամիջոցներ շատ մեծ ջանքեր են գործադրում այս ընտրությունները ներկայացնելու որպես Մանվել Գրիգորյանի կողմից ղեկավարվող ընտրություններ՝ դա իրականությանը բացարձակապես չի համապատասխանում»: Լրագրողի պնդմանը Սերժ Սարգսյանը կոշտ հակադարձեց. «Ձեր պատկերացումները ժողովրդավարության մասին չեմ կարծում, որ կարող են ավելի խոր լինել, քան միջազգային դիտորդներինը, որոնք եւս այնտեղ են եղել եւ տվել են համապատասխան գնահատական:

Տես էջ 2

Օղակաձեւ զբոսայգու ոչնչացմանը հաջորդում է կամերային երաժշտության տան վախճանը

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Մարդկային մտածողությունից ու տրամաբանությունից դուրս է շինարարական այն համալիրը, որն այսօր արագ թափով կառուցվում է Կոմիտասի անվան կամերային երաժշտության տան դիմաց՝ բազմօրյա բիլիարդանոց, հարթակ ու սրճարան, տաղավարներ ու զուգարան: Աշխարհի հետադեմ երկրներում անգամ դժվար թե հնարավոր լինի այդպիսի գաղափար իրականացնել: Մեր ներկայիս քաղաքապետին եւ գլխավոր ճարտարապետին ստիպված ենք հիշեցնել, որ կամերային երաժշտության տունն ունի ճարտարապետական հատուկ լուծում եւ տարածքի կանաչ գոտու պահպանումը պարտադիր է եղել ոչ միայն հաճելի միջավայրի, այլեւ ամենագլխավորի՝ ձայնամեկուսացման համար, քանի որ շենքն ամբողջապես ապակեպատ է եւ միաշերտ պատերը ձայնամեկուսացված չեն:

Համերգասրահի տարածքի ոտնձգությունները սկսվել են 2001 թվականից. մերձակա այգու Նալբանդյան-Աբովյան տարածքը Երեւանի քաղաքապետարանը տվել է երկարաժամկետ վարձակալության: 2002 թվականից նույն հատվածում գործում է «9-րդ ալիք» սրճարանը, որն իր աղմկոտ երաժշտությամբ խափանում է համերգասրահի ստեղծագործական աշխատանքը, փորձերն ու համերգները: Համերգասրահի ղեկավարությունը սույն թվի ապրիլի 13-ին դիմել է նախագահի վերահսկողության ծառայությանը, սակայն վերջինիս ուսումնասիրությունից որեւէ բան չի փոխվել: Սեպտեմբերի 22-ին Հայաստանի պետական կամերային նվագախմբի գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր Արամ Ղարաբեկյանը հանդիպել է նախագահ Քոչարյանին, որը հետաքրքրվել է հիշյալ խնդրով ու ծանոթացել բոլոր մանրամասներին: Դրանից հետո նախագահի վերահսկողության ծառայությունը դարձյալ ուսումնասիրություն է կատարել, սակայն ներկա պահին շինարարությունը շարունակվում է արագ թափով:

Տես էջ 3

ԸՆԹԱՑԻԿ

21 կուսակցությունների հայտարարությունը

Արտախորհրդարանական ուժերը նույնպես ստորագրել են հայտարարությունը

Երեկ սահմանադրական փոփոխությունների հանրաքվեի նախապատրաստական աշխատանքները համակարգող խորհուրդը բավական ներկայացուցչական կազմով մի հայտարարություն ընդունեց քաղաքական ուժերի ջանքերը սահմանադրական փոփոխությունների նախագծի գործընթացում մեկտեղելու վերաբերյալ, որը ստորագրեց 21 կուսակցություն: Մասնակցում էին ԱԺ նախագահ Արթուր Բաղդասարյանը, վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը, ՀՀ նախագահի խորհրդականներ Սեյրան Ավագյանը, Գառնիկ Իսագուլյանը, խորհրդարանական եւ արտախորհրդարանական կուսակցությունների ներկայացուցիչներ: Հայտարարության տեքստը, որը բաց է լինելու նաեւ ուրիշ քաղաքական ուժերի համար, ստորագրեցին կոալիցիայի կուսակցությունների, ՄԱԿ-ի, ՀԺԱՄ-ի, «Ազգային անվտանգություն» կուսակցության, «Ժողովրդավոր» խորհրդարանական խմբի, Երիտասարդական կուսակցության, ՔԴՄ-ի ներկայացուցիչները եւ մի շարք անհայտ կուսակցությունների ղեկավարներ: Ավելի ուշ լրագրողներին տված մինի հարցազրույցներում այս փաստը դրական գնահատեցին ե՛ւ ԱԺ նախագահը, ե՛ւ վարչապետը:

Ըստ Ա. Բաղդասարյանի, որտեղ կանոն Հայաստանում կուսակցությունները անընդհատ բանավեճի մեջ են, մինչդեռ այս եւ համախմբման յուրաքանչյուր գործընթաց ողջունելի է: Նա նշեց երկու խնդիր, որոնք պետք է լուծեն համակարգող խորհուրդը եւ նրան սատարող քաղաքական ուժերը: Առաջին՝ հանրությանը լայնորեն իրազեկել սահմանադրության բարեփոխումների ողջ ընթացքի եւ բովանդակության մասին: Երկրորդ՝ կազմակերպել բաց, թափանցիկ, հրապարակային, ընդունելի հանրաքվե ներսում՝ ժողովրդի, դրսում՝ միջազգային հանրության համար:

Վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը նկատեց, որ սահմանադրական փոփոխությունների նախագիծն այլեւս կոալիցիայինը չէ, ԱԺ-ն ընդունել է. նա բնական համարեց, որ ԱԺ-ից դուրս գտնվող քաղաքական ուժերի մի մասը պետք է սատարի սահմանադրական փոփոխությունների նախագծին, «այո» գործընթացին: Նկատի ունենալով հայտարարությունը ստորագրած կուսակցություններից շատերի ոչինչ չասող անվանումները, վարչապետին լրագրողները հարցրին, թե ճանաչո՞ւմ է նրանց բոլորին: Վարչապետը ճանաչում էր նրանց մի մասին, մյուսներին խոստացավ ճանաչել: Լրագրողի այն մտավախությանը, թե արդյոք անհայտ կուսակցությունների քարոզչություն չի՞ ներկայացնի ընդդիմությունը հանրաքվեի քարոզչությունը՝ վարչապետն այսպես արձագանքեց. «Իսկ 17-ի կուսակցություններին, կարծում եք, բացի երեքից, ճանաչո՞ւմ եք: Այստեղ եղածներն ԱԺ-ում չեն գործում, բայց հասարակական որոշ հարցերում բուռն մասնակցություն ունեն: Ցուցակների ճշգրտման վերաբերյալ շատերին անհանգստացնող խնդրին վարչապետն այսպես նայեց. «Հանրապետության նախագահը, գիտեք, հանձնարարել է ոստիկանության պետերին, այդ գործընթացը շարունակական է լինելու, այսօր պետք է կախեին ցուցակները, բայց դրանից հետո էլ ճշգրտման գործընթացը կշարունակվի, թերությունները որ կան՝ մինչեւ հանրաքվեն կվերացվեն»:

Ըստ վարչապետի, ՏԻՄ ընտրություններում բավական ճշտվեց ցուցակում չընդգրկվածների թիվը՝ դատարան դիմածների շնորհիվ: Սակայն այդ ցուցակներում դեռեւս կան նրանք, որ չպետք է լինեին, այնպես որ ճշգրտման գործընթացը շարունակական է: Համոզի՞չ են արդյոք «այո»-ի կարգախոսները. դա կախված է նրանից, թե քարոզչական շտաբը ինչպես կգտնի քարոզչության ներկայացման բանալին, նկատեց վարչապետը:

ՀՅԴ-ից Արմեն Ռուստամյանը նույնպես կարեւորեց ցուցակների ճշգրտումը. 1/3-ի արգելքը հաղթահարելը կախված է ցուցակներն իրական ընտրողների թվին համապատասխանեցնելուց: Ըստ Ռուստամյանի, դա պետք է կազմի մարդահամարի թվի 2/3-ը: Միեր Շահգելդյանն էլ խոստացավ, որ ամեն ինչ անելու են (համակարգող խորհուրդը- Մ. Խ.) մաքուր ընտրացուցակներ ունենալու համար:

ՄԱՐԻՆԵ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ՀՐԱՏԱՊ ԹԵՄԱ

Քրիստոնյայի սերը՝ վահան չարի դեմ

Առաքելական հայրապետական թեմի երիտասարդաց միության անդամների եւ հանրահայտ մարդկանց հետ ավանդաբար անցկացվող հանդիպումները բավականին հրատապ թեմաներ են քննարկում: Երեկվա թեման էր՝ «Բարոյականության չափանիշները եւ սահմանները հայ իրականության մեջ»: Եսայի քհն. Արթենյանը, հոգեբան Հրանտ Ավանեսյանն ու ռեժիսոր Հրանտ Վարդանյանը փորձում էին բարոյականության սահմանները գծել եւ նրա պարզ սահմանումը տալ: Հյուրերն ասում էին, որ այն անբարոյականությունը, պոռնկությունն ու այլասերվածությունը, որ մեծ փողերի գնով այսօր մատուցվում են երիտասարդներին հեռուստաէթերից տարբեր շոուների ու նույնիսկ տեսահոլովակների միջոցով, մի նպատակ ունեն՝ կտրել նոր սերնդին բարոյական արժեքային համակարգից, որ ձեւավորվել է դարեր շարունակ մեր պապերի կողմից: Նպատակը մեկն է՝ կտրել նոր սերնդին իր արմատներից եւ նյութապաշտ սարքելով կառավարելի դարձնել նրան: «Համասեռամոլությունը եւ այլ արատներ միշտ էլ գոյություն են ունեցել, սակայն մարդկությունը միշտ պատժվել է իր մեղքերի համար եւ վերադարձել ուղիղ ճանապարհի: Բլեֆ է, թե պետք է այդ ամենին հանդուրժողությամբ մոտենալ: Առավել մեծ բլեֆ է այդ մոտեցումը քարոզելը: Ընդհակառակը, պետք է հակահարված տալ քննադատելով եւ մերժելով դրանք», ասում էր ռեժիսոր Հրանտ Վարդանյանը: «Թող ամեն ոք անկեղծ լինելու վճռականություն ունենա եւ հարցնի ինքն իրեն. «Ի՞նչ եմ անում, ո՞նց եմ ապրում», խորհուրդ տվեց հոգեբան Հ. Ավանեսյանը, իսկ Եսայի քհն. Արթենյանն էլ նշեց. «Այս վիճակից փրկության ուղին տալիս է քրիստոնեական գաղափարախոսությունը, որն առաջին հայացքից է միայն կրոնաբարոյական ծանր ուսմունք թվում, իրականում պարզ է՝ ապրիր ազնվությամբ եւ եկեղեցում վառվող մոմի հանգույն: Պետք է սովորել՝ քրիստոնեական սիրո լույսով ու ջերմությամբ լցնելով աշխարհը», ասաց քահանա հայրը:

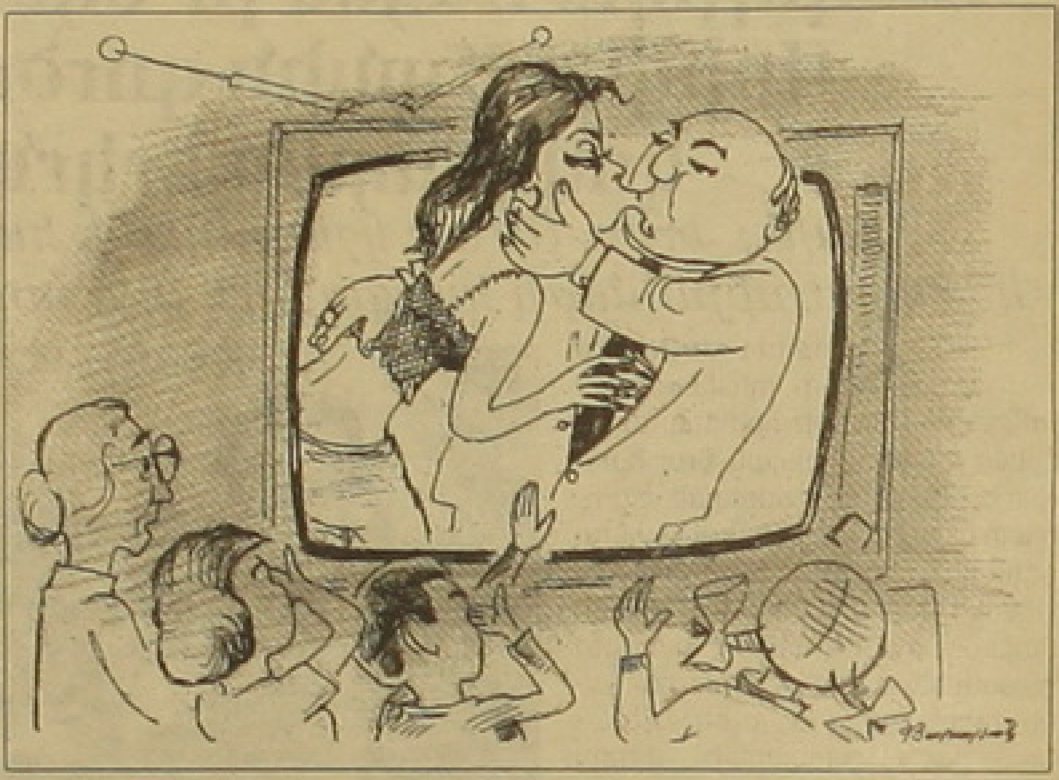

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

Ընտրակաշառք տրվե՞լ է...

Վանաձորի քաղաքապետի ընտրություններում ընտրախախտումների եւ ընտրակաշառք բաժանելու վերաբերյալ մամուլի հրապարակումներին վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանն այսպես արձագանքեց. «Հետեւել եմ ՏԻՄ ընտրություններին, չէի ասի, որ խախտումներով են ընթացել, վատ են ընթացել. եթե մահվան դեպք է եղել (այդպիսին էր հարցը- Մ. Խ.), մեկը հիվանդ է եղել ու մահացել է՝ շտաբը, վստահված անձը, հանձնաժողովի անդամները, թեկնածուն պնդում են, որ վատառողջ է եղել, 30 տոկոսը ոնց որ չէր եկել ընտրության, ինքն էլ թող չգար: Իսկ թե ընտրակաշառք է բաժանվել եւ մրցակիցները դա չեն ֆիքսել, ես կասկածում եմ, ճիշտն ասած. եթե այդպես է եղել, ես դրան դեմ եմ, վատ է»:

Մ. Խ.

10-ամյա աղջնակը մահացավ սնկի թունավորումից

Հոկտեմբերի 17-ին, ժամը 19:45-ին տեղեկություն է ստացվել, որ սնկից թունավորումով հիվանդանոց է տեղափոխվել Եղեգնաձորի բնակիչ, 1995 թ. ծնված Շուշանիկ Հակոբյանը: Նրան տեղափոխել են Երեւանի թիվ 2 հիվանդանոց, սակայն կյանքը փրկել չի հաջողվել:

Մ. Մ.

Սերժ Սարգսյանը՝ պաշտպանության ծախսերի եւ այլ հարցերի մասին

1-ին էջից

Մենք երկիր ենք կառուցում՝ ելնելով այդ չափանիշներից, եւ ոչ թե մեր լրատվամիջոցների ներկայացուցիչների չափանիշներից, եւ եթե ընտրությունների կազմակերպման մակարդակը համապատասխանում է եվրոպական չափանիշներին, ես գոնե որպես քաղաքացի բավարարված եմ... Բոլորովին պարտադիր չէ, որ պաշտոնյան տեղեկատվություն ունենալու համար լինի բոլոր տեղերում»:

2006 թ. արդյոք սպառազինության նոր միջոցնե՞ր է ձեռք բերելու պաշտպանության նախարարությունը. «Նոր զինատեսակներ ձեռք են բերվելու, հակառակ դեպքում մենք մարտունակ լինել չենք կարող», այս է պատասխանը: «Չեմ կարծում, որ ադրբեջանական խորհրդարանական ընտրություններն ազդեցություն ունենան Հայաստանում ներքաղաքական իրավիճակի վրա: Բայց եթե հաղթի ընդդիմությունը, միգուցե բանակցային գործընթացները նորից սկսվեն Ղարաբաղի հարցում, իսկ եթե իշխանությունը հաղթի՝ գործընթացները կշարունակվեն»:

Կարծիքներ կան, թե այնքան էլ կողմ չեք հանրաքվեին, այլ տեղի եք տվել ժողովրդավարության պահանջներին. այս եւ հանրաքվեի ելքի կանխատեսման վերաբերյալ հարցերին Ս. Սարգսյանը պատասխանեց. «Գիտեք, ձեւ անելը ժամանակավոր երեւույթ է, կարելի է ձեւ անել մի օր, մի շաբաթ, բայց ընդհանուր պրոցեսում ձեւ անելը 1 կմ-ից երեւում է, չէի ցանկանա հանրաքվեն ֆուտբոլային մաչի հետ համեմատել. կարծում եմ, լավ աշխատանքի դեպքում բավարար քանակով մարդիկ գալու եւ «այո» են ասելու»:

Մ. Խ.

Կոնդոլիզա Ռայսն իր օգնականին եւ Սթիվեն Մանին գործուղել է կովկասյան երկրներ

1-ին էջից

Նախագահ Քոչարյանի հետ զրույցի ավարտին Ֆրիդը հայտարարել է, որ «մենք Վաշինգտոնում եկել ենք եզրակացության, որ պատմությունն այս աշխարհամասում սկսել է արագանալ»: «Հայաստանը ժողովրդավարական եւ տնտեսական բարեփոխումները խորացնելու առումով շատ լավ դիրքում է», ասել է ԱՄՆ պետքարտուղարի օգնականը: Նրա խոսքերով, Մ. Նահանգները «ցանկանում է տեսնել Հայաստանը հաջողակ, բարգավաճող, կայուն եւ ժողովրդավարական երկիր, որը ապրում է անվտանգ՝ ինքն իր եւ հարեւանների հետ»:

Ֆրիդը նշել է, որ Հայաստանի իշխանամետ եւ ընդդիմադիր քաղաքական ուժերի ներկայացուցիչների հետ հանդիպումների ընթացքում քննարկել է սահմանադրական փոփոխությունների հարցերը: Պատասխանելով սահմանադրական փոփոխությունների դեմ հանդես եկող քաղաքական ուժերի հանդեպ Վաշինգտոնի դիրքորոշման մասին հարցին, Ֆրիդն ասել է. «Հենց սա ենք մենք անվանում ժողովրդավարություն, երբ յուրաքանչյուր քաղաքական ուժ կարող է հայտնել իր դիրքորոշումը»: Ռայսի օգնականը Երեւանում հասկացել է, որ «Հայաստանի իշխանության եւ ընդդիմության միջեւ կա մեծ անվստահություն, որը պայմանավորված է նախկինում եղած խնդիրներով»: Պետքարտուղարի օգնականը հրաժարվել է մեկնաբանել Հայաստանում նոյեմբերի 27-ին կայանալիք սահմանադրական փոփոխությունների հանրաքվեին ներկայացված նախագիծը. «Դրսի մարդիկ չպետք է ասեն հայերին, թե ինչպես նրանք քվեարկեն»:

Իր հերթին Մանը երեկ ասել է, որ «ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործընթացն ընթանում է ճիշտ ուղղությամբ» եւ «չնայած Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահները, ինչպես նաեւ երկու երկրների արտգործնախարարները հստակ նշել էին իրենց բանակցային դիրքերը, նրանց հաջողվեց նեղացնել առկա հակասությունների շրջանակը»: Ֆրիդն ավելացրել է, որ «չկա ավելի վտանգավոր բան, քան բանակցային գործընթացի ավարտի հնարավոր ժամկետը կանխատեսելը»:

Պատասխանելով հայ-թուրքական հարաբերությունների մասին «Մեդիամաքսի» հարցին՝ Ֆրիդը կարծիք է հայտնել, որ չնայած դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման եւ թուրք-հայկական սահմանի ապաշրջափակման խնդիրները չեն լուծվել, կարելի է խոսել վերջին տարիներին ձեռք բերված որոշակի հաջողության մասին: «Մենք կարող ենք խոսել որոշակի հաջողության մասին: Ի վերջո, այսօր ուղիղ չվերթ է գործում Թուրքիայից Հայաստան, երկու երկրների միջեւ գոյություն ունի առեւտուր: Անցյալի բարդ խնդիրները քննարկվում են այնպիսի ձեւաչափով, որը նույնիսկ հնարավոր էլ չէր պատկերացնել 10 տարի առաջ՝ գիտաժողովներում: Միեւնույն ժամանակ շատ ավելին դեռ պետք է արվի: Թուրքիայում կան մի շարք առաջատար քաղաքական գործիչներ, որոնք պատրաստ կլինեն ավելի մեծ քայլեր անելու»:

Ֆրիդը հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորումը մասամբ կապել է նաեւ ԼՂ խնդրում առաջընթացի հետ, դիրքորոշում, որը տարիներ հետամտում է պաշտոնական Անկարան: «Մասամբ դա կախված կլինի ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման ընթացքից, մասամբ էլ նրանից, թե ինչպես կփոխվեն ժամանակները: Ես կապի մեջ եմ ԱՄՆ հայկական կազմակերպությունների հետ, եւ դրանցից մի քանիսը շատ կառուցողական եւ ստեղծագործ դեր ունեցան հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման գործում: Ես, մասնավորապես, նկատի ունեմ այն գործընթացը, որը տեղի ունեցավ «Թուրք-հայկական հաշտեցման հանձնաժողովի» շրջանակներում», ասել է նա:

Ֆրիդը ամերիկյան վարչակազմի առաջին բարձրաստիճան պաշտոնյան է, որն այցելում է Հայաստան 2004 թվականին ԱՄՆ նախագահի պաշտոնում Ջորջ Բուշի վերընտրվելուց հետո: Այս տարվա մայիսին Վրաստան էր այցելել ինքը՝ Բուշը, ինչն ակնհայտորեն նյարդայնացրել էր Բաքվին եւ Երեւանին:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԲ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 374 1 562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ 529221
Լրագրողների սենեակ /հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայութիւն /հեռ 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն /հեռ 529353
Համակարգչային շարուածք «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Փոփոխություններ աշխատանքային օրենսգրքում

Աշխատանքի եւ սոցիալական ոլորտի կարգավորմանն ուղղված օրենքների շարքը, որոնք վերջերս տարբեր ընթերցումներ անցան խորհրդարանում, նախարար Աղվան Վարդանյանը երեկ Արմենպրեսի սրահում կայացած ասուլիսում եւս մեկ անգամ կարեւորեց: Նրա տեղեկացմամբ՝ արդեն աշխատում են նոր աշխատանքային օրենսգրքի համալիր փոփոխությունների մշակման ուղղությամբ: Աշխատանքային օրենսգրքի գործողության մեջ լինելու 4-5 ամիսն էլ բավական է եղել պարզելու փոփոխության ենթակա դրույթները:

Պաշտպանում են երեխաների իրավունքները

Երեխաների իրավունքների պաշտպանության գործը հնարավորինս լայնածավալ ու համապարփակ կատարելու նպատակով ստեղծվելու են մարզային հանձնաժողովներ: Դրանք ենթարկվելու են այստեղ ասած գլխամասային հանձնաժողովին, որը գործելու է աշխատանքի եւ սոցիալական ապահովության նախարարությունում: Աղվան Վարդանյանի հավաստմամբ՝ այսօր Հայաստանի մանկատներում 1000 երեխա է ապրում: Այս թիվը վերջին տարիներին չի նվազում, բայց եւ չի աճում: Սակայն նախարարությունը ծրագրեր է իրականացնում մանկատները բեռնաթափելու համար: Այդ նպատակով Երեւանում եւ Գյումրիում ճապոնական դրամաշնորհի եւ բյուջեից հատկացված միջոցներով ստեղծվելու են երեխաների ցերեկային խնամքի կենտրոններ: Իսկ որդեգրման հնարավորությունը գերադասվում է ընձեռել արտասահմանի քաղաքացիներին: Նախարարի պարզաբանմամբ երեխայի պաշտպանությունն այդ դեպքում երաշխավորվում է նաեւ հայ համայնքի առկայությամբ: Հայաստանում երեխա որդեգրող օտարերկրացիների 95 տոկոսը ծագումով հայ է:

Մի քանի տասնյակ անօթեւանների համար գործելու է ժամանակավոր կացարան: 60 անօթեւանների հանդեպ այդ կացարանում խնամք է տարվելու, միաժամանակ փորձելու են գտնել հարազատներին:

Ամիսներ են պետք որոշելու առաջին հերթին ում վերադարձնել ավանդը

Ավանդների վերադարձման գործընթացն Աղվան Վարդանյանի գնահատմամբ առաջին հերթին աղքատության հաղթահարման խնդիրն է լուծում եւ ապա միայն բուն վերադարձման հարցն ու դրա քաղաքական կողմը: Սակայն բուն վերադարձման գործընթացին, ըստ նախարարի, պետք է նախորդի ամիսների աշխատանք՝ որոշելու ավանդներն ստանալու առաջնահերթություն ունեցող սոցիալական խմբերը, ավանդատուների անձնագրային տվյալների նույնականացման եւ այլ խնդիրների լուծման համար: Աղվան Վարդանյանի գնահատականով նույնպես ավանդների վերադարձը իրականացվելու է 2006-ի բյուջեի ընձեռած հնարավոր արժանավայել չափով: Նրա հաշվարկներով՝ 10 հազար ռուբլի ավանդի դիմաց տրվելու է 800 դոլարից քիչ ավելի:

Ինչ ունի աշխատանքի... նախարարը

Աղվան Վարդանյանը շարունակում է ապրել Դավիթաշենի չորրորդ թաղամասի կոոպերատիվ կարգով ստացած իր բնակարանում եւ Երեւանի կենտրոնում էլ առանձնատուն չի կառուցում: Մայրաքաղաքից դուրս ունեցածը եղբոր հետ գնած Ջրառատի տունն է:

Նախարարի որդին ԵՊՀ-ն ավարտել ու ծառայում է հայոց բանակում: Քշում է հորեղբոր նվիրած 1993 թվականի «Մերսեդես» մակնիշի մեքենա, որն այժմ նորոգման կարիք ունի: Վարդանյանի դուստրն ուսանող է, իսկ կինն արդեն տասը տարուց ավելի աշխատում է աշխատանքի եւ սոցիալական ապահովության ոլորտում:

ՆՈՒՆԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

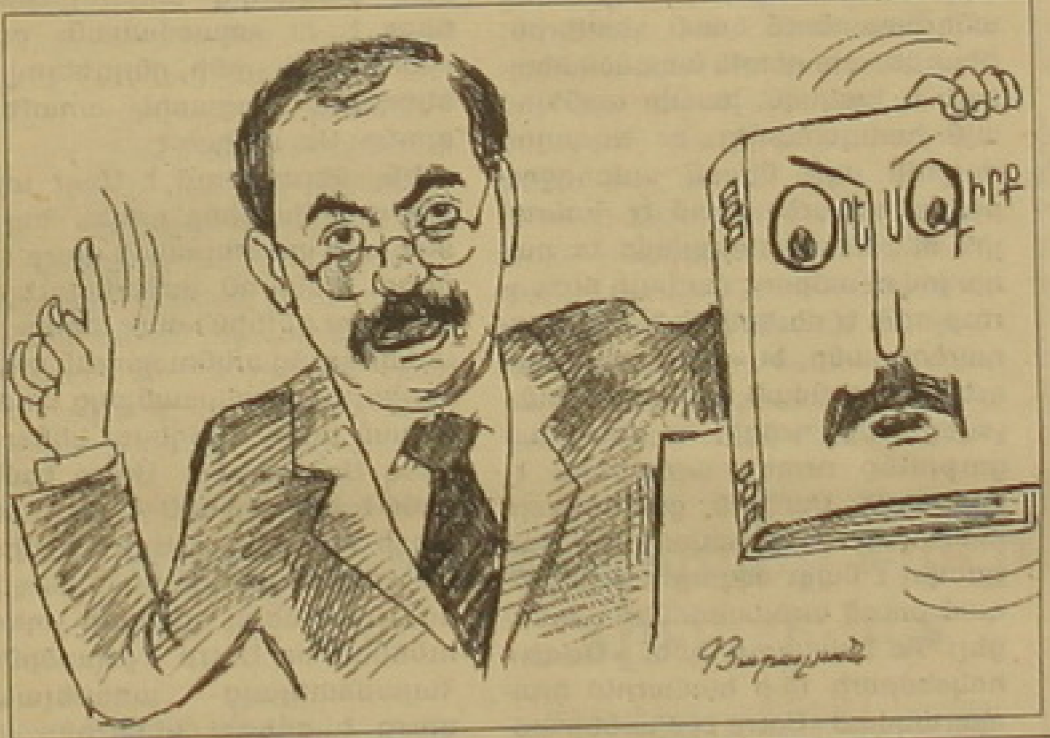

«Բոլոր հասարակական օբյեկտները պետք է հարմարեցվեն հաշմանդամներին»

Դա ոչ այնքան մեծ ծախսերի, որքան բարի կամքի հետ է կապված

Հաշմանդամ մարդկանց քաղաքացիական իրավունքների պաշտպանմանն ուղղված «Երեւան՝ քաղաք բոլորի համար» ծրագիրը ներկայացնելու համար երեկ հանդիպում էր հրավիրել «Ասողիկ» հաշմանդամ երեխաների ծնողների ասոցիացիան: Արդեն մեկնարկած ծրագիրը հաշմանդամներին հասարակությանը ինտեգրելու եւս մեկ քայլ է, որն իրականացվում է «Հասարակական երկխոսության եւ զարգացումների կենտրոն» կազմակերպության գործընկերությամբ՝ պետության բյուջեից տրամադրված ավելի քան 2 մլն դրամ դրամաշնորհի շրջանակներում:

Հայաստանում բնակվում են 135 հազար հաշմանդամներ, որոնց կեսը՝ Երեւանում: «Երեւան՝ քաղաք բոլորի համար» ծրագիրը նախատեսում է հաշմանդամների հիմնախնդիրներին նվիրված քննարկումներ, շահագրգիռ կազմակերպությունների համախմբում, օրենսդրական դաշտի վերհանում, քաղաքաշինության, հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանվածության օրենքների եւ մեխանիզմների կիրառում կոալիցիայի ընտրած 10 հասարակական նշանակության կառույցներում կամ նախագծերում: «Ասողիկ» միության նախագահ Լեւոն Ներսիսյանի խոսքերով, հաշմանդամների համար շենքերը դեռ ընտրված չեն, բայց դրանք հիմնականում կլինեն վարչական, կրթական, առողջապահական եւ հասարակական մեծ օբյեկտներ: Իսկ ճարտարապետների միության նախագահ Մկրտիչ Մինասյանը նշեց, որ հաշմանդամների տեղաշարժվելուն համար շենքերի կառուցումն այնքան էլ ծախսատար չէ. անգամ հնարավոր է արդեն կառուցված շենքերում հատուկ տեխնիկական վերափոխումների միջոցով հասնել հարմարավետության: «Հասարակությունը կայանում է այն ժամանակ, երբ բոլորի համար հավասար պայմաններ են ստեղծվում եւ ծրագրի բարձրացրած խնդիրը շատ կարեւոր է, որովհետեւ յուրաքանչյուրն իրավունք ունի ազատ տեղաշարժվելու», հավելեց ճարտարապետների միության նախագահը:

Խոսվեց նաեւ վերահսկման մասին. շահագործման հանձնված շենքերում պետք է ստուգել թեքահարթակների, հատուկ վերելակների եւ այլ սարքերի առկայությունը: Այսինքն՝ ամեն բան պետք է անել հասարակական օբյեկտները հաշմանդամներին հարմարեցնելու, նրանց հասարակության լիարժեք անդամ դարձնելու համար, որն աշխարհում ընդունված կարգ է: Ի դեպ, թեպետ ծրագիրն իրականացվում է միայն Երեւանում, բայց կազմակերպիչների խոսքերով, ծրագրի շառավիղը կարող է մեծանալ՝ ընդգրկելով այլ բնակավայրեր:

«Ասողիկ» հաշմանդամ երեխաների ծնողների ասոցիացիայի նախագահը նշեց, որ 10-ամյա գործունեության ընթացքում միությունը մի շարք քայլեր է ձեռնարկել հաշմանդամների համար մատչելի միջավայր ստեղծելու, նրանց խնդիրը տեսանելի դարձնելու համար: 2000 թ. իրականացված «Անցում բոլորի համար» ծրագրով Երեւանի կենտրոնում 14 անցումներ վերակառուցվել են՝ հարմարեցվելով հաշմանդամների կարիքներին: Մայրաքաղաքի կենտրոնի վերակառուցման ժամանակ անցումներում թեքահարթակներ են կառուցվել: Կազմակերպության ջանքերով 2003 թ. «ՀՀ քաղաքաշինության մասին» օրենքում ամրագրվել է հաշմանդամների իրավունքների մասին դրույթը, հրատարակվել է «Քաղաքաշինությունը որպես հաշմանդամների ինտեգրման նախապայման» ուղեցույցը: Իսկ մինչեւ տարեվերջ «Առաջընթաց» ծրագրի շրջանակներում 40-ից ավելի նախագծողներ կվերապատրաստվեն՝ սովորելով նախագծման համակարգչային Auto CAD ծրագիրը, ծանոթանալով հաշմանդամների համար մատչելի միջավայրի նախագծման եւ օրենսդրական պահանջներին:

ԳՈՀԱՐ ԳԵՒՈՐԳՅԱՆ

Հայաստանին վերաբերող ծրագրերը դրական լուծում կստանան

Խոստացել է Արժույթի միջազգային հիմնադրամի գործադիր տնօրենը

Ինչպես տեղեկացանք ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության լրատվական ծառայությունից, երեկ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Վարդան Խաչատրյանը հանդիպել է Արժույթի միջազգային հիմնադրամի գործադիր տնօրեն Ջերոն Կրեմերսի հետ:

Հանդիպման ընթացքում քննարկվել է 2006 թ. հունիսին Հայաստանում կայանալիք ԱՄՀ-ՀԲ հոլանդական խմբի ներկայացուցչական հանդիպմանն առնչվող հարցերի շրջանակը:

Խոսելով ԱՄՀ-Հայաստան փոխհարաբերությունների մասին, Ջերոն Կրեմերսը դրական է համարել դրանք եւ նշել, որ նոյեմբերի կեսերին տեղի ունենալիք ԱՄՀ գործադիր խորհրդի նիստում քննարկվելիք հայաստանյան ծրագրերը դրական լուծում կստանան:

Սամարայի մարզի ձեռնարկությունները ներկայացրին իրենց արտադրանքը

Հայաստանում Ռուսաստանի Դաշնության օրերի շրջանակներում երեկ բացվեցին Սամարայի մարզի ընկերությունների արտադրանքի ցուցահանդեսը եւ Հայաստանի հետ համատեղ գործարար համաժողովը: Համաժողովի ժամանակ ելույթներ ունեցան Սամարայի մարզի նահանգապետ Կ. Տիտովը եւ Հայաստանի տարածքային կառավարման նախարար Հովիկ Աբրահամյանը:

Ցուցահանդեսում, որը կտեւի մինչեւ հոկտեմբերի 21-ը, իրենց ապրանքներն էին ներկայացնում Ռուսաստանի այդ մարզի ավելի քան երկու տասնյակ ձեռնարկություններ: Նրանցից ոմանք, օրինակ՝ «Ռոդնիկ» ընկերությունը, արդեն հայտնի են մեր շուկայում, իսկ մի շարք ընկերությունների՝ մասնավորապես «Տարաների գործարան», «Գուման», «Ժիգուլեւյան հացի գործարան» ընկերությունների գլխավոր տնօրենները մեր հայրենակիցներն են:

Հայաստանի եւ Սամարայի մարզի տնտեսական կապերի աշխուժացմանը կնպաստի նաեւ Հայաստանում Սամարայի մարզի առեւտրատնտեսական պալատի ներկայացուցչության բացումը, որը տեղի կունենա այսօր:

Ա. Մ.

Օղակաձեւ զբոսայգու ոչնչացմանը հաջորդում է կամերային երաժշտության տան վախճանը

1-ին էջից

Զվարճանքի օբյեկտներով շրջափակված այս համերգասրահը Երեւանում գործող դասական 2 համերգասրահներից մեկն է, որտեղ մշտապես աշխատում են Հայաստանի պետական կամերային նվագախումբը եւ երգչախումբը, Կոմիտասի անվան պետական քառյակը եւ «Տաղարան» համույթը:

«Լինսի» հիմնադրամով վերանորոգված մշակութային այս օջախի հարցը վերստին երկրի նախագահին լսելի դարձնելու նպատակով անվանի երաժիշտները երեկ բացօթյա ասուլիս էին հրավիրել կամերային երաժշտության տան առջեւ: Խնդրի վերաբերյալ իրենց դժգոհությունն ու բողոքն արտահայտեցին Արամ Ղարաբեկյանը, Էդվարդ Թադեւոսյանը, Տիգրան Հեքեքյանը, Արաքս Դավթյանը, Աննա Մայիլյանը: Նրանց պահանջն էր՝ անմիջապես դադարեցնել արագ ընթացող շինարարությունը եւ երաժշտությունն արգելել «9-րդ ալիք» սրճարանում:

Արամ Ղարաբեկյանը նշեց, որ իրեն բնավ չի հետաքրքրում նոր բիլիարդանոցի եւ սրճարանի տիրոջ ով լինելը, ինքը ընդվզում է մեզանում ցավալիորեն սովորական դարձած երեւույթի ու սկզբունքների դեմ: «Այս կանաչ գոտում ոչ մի շինություն չպետք է կառուցվի, որովհետեւ խանգարիչ դեր կունենա կամերային երաժշտության տան ստեղծագործական մթնոլորտի համար: Անհանդուրժելի է այսպիսի վերաբերմունք մշակութային օջախի հանդեպ: Մենք հավատում ենք, որ մեր կոչը տեղ կհասնի եւ ճիշտ լուծում կստանա: Հակառակ դեպքում ստիպված կլինենք կտրուկ քայլերի դիմել՝ վատ աշխատել կամ առհասարակ ելույթներ չունենալ»: Նա հավանություն տվեց նախագահական նստավայրի մոտ բողոքի ցույց-համերգ կազմակերպելու լրագրողների առաջարկին:

Կոմիտասի անվան քառյակի գեղարվեստական ղեկավար Էդվարդ Թադեւոսյանը նկատեց, որ մշակութային օջախների նկատմամբ նման վերաբերմունքը հուշում է, որ եկել է դրանք քաղաքի կենտրոնից հեռացնելու ժամանակը՝ նախ օպերայի շենքը, հետո կամերային երաժշտության տունը, որովհետեւ դրանք «խանգարում են» սրճարանատերերին:

Բավականին դիպուկ էր Աննա Մայիլյանի խոսքը. «Եկել է ժամանակը, որ հայերը սթափվեն ու մտածեն ոչ այնքան ստամոքսի, որքան հոգու մասին: Ես ուղղակի չեմ հասկանում, թե կանաչի փոխարեն ինչու են մարդիկ կամենում տեսնել ոչ պատշաճ որակավորում ստացած քարը, որն իրենից պետք է բխեցնի այլանդակություն: Մինչ բոլոր երկրները ծաղկեցնում են իրենց մշակույթը, Հայաստանը որոշել է վերացնել մշակույթը: Ես ներքին վախով եմ ասում, որ տարբեր բեմերում վարպետորեն հանդես եկող երաժիշտները վաղը կարող են հայտնվել փողոցում: Եթե այստեղ մեր կարիքը չունեն, մենք այլեւս պետք չենք, ուրեմն պետք է բարձրաձայն ասել, որպեսզի հարցը հասնի այնտեղ, որտեղ պետք է: Ես կոչ եմ անում մեր բարձր ատյաններին մի փոքր մտածել այս մասին, որովհետեւ կյանքը կարճ է: Այն իշխող գաղափարը, որ մարդիկ կամենում են ըմբոշխնել ամենը, ինչ տրված է այսօր ու հնարավոր՝ վաղը մտածելու առիթ է տալու: Ես կոչ եմ անում ստամոքսի մասին պակաս մտածել ու ավելի շատ մտածել հայ մշակույթի ներկա վիճակի մասին: Սա շատ կարեւոր ու քաղաքական հարց է, դրա մասին պետք է լրջորեն մտածել»:

Տիգրան Հեքեքյանը համախմբվելու կոչ արեց, քանի որ «այսքան տարի լռել ենք՝ մեր հույսը դնելով քաղաքապետարանի, նախարարության, կառավարության ու նախագահի վրա: Ես կուզեի, որ ոչ միայն երաժիշտները, այլեւ բոլոր արվեստագետներն ու մտավորականները, քաղաքացիները գան ու կանգնեն այստեղ: Երբ մենք մեզ կզգանք այս երկրի տերը, այն ժամանակ իրավունք կունենանք ինչ-որ բան պահանջելու: Բայց մենք մեր երկիրը հանձնել ենք մի բուռ մարդկանց, որոնք ինչ ուզում անում են մայրաքաղաքի հետ: Մեղքը նաեւ մտավորականությանն է, որն այսքան ժամանակ անտարբեր է եղել եւ բանը հասցրել այնպիսի թողտվության, որ այսօր ստիպված դիմում է երկրի նախագահին: Ես բնավ չեմ զարմանա, որ վաղը սրճարան կառուցվի նաեւ Ազգային ժողովի տարածքում: Արտակարգ տեղ է սրճարանի համար: Եթե այս կառույցի շինարարությունը շարունակվի, հերթը նաեւ դրան կհասնի: Եթե մենք կորցնենք մեր հավատը մեր հայրենիքի բարօրության հանդեպ, դա կլինի մեր վախճանը»: Նյու Յորքից ժամանած Րաֆֆի Ավագյանը երկրի նախագահին եւ մշակույթի նախարարին դիմեց հետեւյալ խոսքով. «Դուք պետք է ընտրություն կատարեք կամ փրկել մշակույթը, կամ շարունակել սրճարաններ կառուցել: Եթե նախընտրում եք վերջինը, ուրեմն մշակութային եղեռն եք իրականացնում»:

Երեւանի ջրամատակարարումը 8 տարի առաջ, հիմա եւ 10 տարի հետո

Ինչ իրականացրեց համայնքային զարգացման ծրագիրը եւ ինչ մնաց իրականացնելու

Այս տարվա հոկտեմբերի 31-ին ավարտվում է Համաշխարհային բանկի կողմից Հայաստանում ֆինանսավորվող ամենահայտնի ծրագրերից մեկը՝ Համայնքային զարգացման ծրագիրը: Այն առավելապես հայտնի է որպես Երեւանի ջրամատակարարման եւ ջրահեռացման համակարգերում բարեփոխումները ֆինանսավորող ծրագիր: Անցած 8 տարիներին կատարված աշխատանքների, դրանց արդյունքների, ինչպես նաեւ առաջ եկած խնդիրների մասին տեղեկանալու նպատակով դիմեցինք ծրագրի իրագործման գրասենյակ, որտեղից մեզ տրամադրեցին այդ ցուցանիշներն ամփոփող տեղեկանքը:

Ինչպես նշված է վերոնշյալ տեղեկանքում, եւ ինչը հայտնի էր նաեւ մեր համաքաղաքացիներին, մինչ ծրագրի սկսելը Երեւանի ջրամատակարարման եւ ջրահեռացման համակարգերը գտնվում էին անմխիթար վիճակում: Ջրամատակարարման բաշխիչ ցանցի երկու երրորդը կառուցվել էր 30 տարի առաջ, եւ քանի որ անցած տարիներին նորոգումներ չէին կատարվել, հսկայական հոսակորուստներ ուներ: Սպառվող ջրի իրական ծավալներն անհայտ էին, որովհետեւ գոյություն չուներ ջրաչափական համակարգ: Ջրամատակարարումը ծախսատար էր՝ 1 խմ ջուր մղելու համար ծախսվում էր 0,9 կվտ/ժ էլեկտրաէներգիա: Այս պայմաններում բնակչությունն ապահովվում էր միջինը 4-6 ժամվա ջրամատակարարմամբ: Համակարգը միջազգային չափանիշներին համապատասխանեցնելու համար, մասնագետների գնահատմամբ, անհրաժեշտ կլիներ շուրջ 450 մլն դոլար: Այս պայմաններում Համաշխարհային բանկի միջազգային զարգացման ընկերակցությունը տրամադրեց 30 մլն դոլար արժողությամբ վարկ, որը նպատակ ուներ որոշակիորեն բարելավելու այստեղ ստեղծված իրավիճակը:

Վարկային ծրագրի միջոցներով 1997 թ.-ից առաջինը սկսվեցին Դավիթաշեն եւ Ֆիզիկայի ինստիտուտի թաղամասերի ջրամատակարարման համակարգերի բարելավման աշխատանքները, քանի որ այստեղ հնարավոր էր համեմատաբար փոքր միջոցներով առավել մեծ արդյունքների հասնել: Այս թաղամասում կառուցվեցին 4,9 հազար գծամետր ջրագիծ եւ 34 դիտահոր, նորոգվեցին 2,1 հազար գծամետր ջրագիծ եւ 30 դիտահոր: Չհաշվառվող ջրի ծավալները 71-74 տոկոսից նվազեցին մինչեւ 38 տոկոս, կայուն ջրամատակարարման տեւողությունը 4-8 ժամից հասցվեց մինչեւ 22 ժամի:

Հաջորդ վերականգնման աշխատանքներ կատարվեցին Արզականի ջրավազանում: Վերականգնվեցին 12 կապտաժներ, կառուցվեցին 5 նորերը, ինչպես նաեւ նոր քլորակայան, նոր ջրատարներ: Ինքնահոս եղանակով մատակարարվող ջրի քանակն ավելացավ 570 լ/վրկ-ից մինչեւ 850 լ/վրկ-ի, ինչի շնորհիվ նվազեցին Արարատյան ջրաղբյուրներից մղվող ջրի քանակը եւ էլեկտրաէներգիայի ծախսը:

Սակայն 1999 թ. համակարգի արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով անհրաժեշտ եղավ ներգրավել այս համակարգում միջազգային փորձ ունեցող կազմակերպության: Հայտարարվեց մրցույթ, որը շահեց իտալական «Էյ Յութիլիթի» ընկերությունը: Ընկերությունը, կառավարման 5-ամյա պայմանագրով, առանց սեփականության եւ սակագնային քաղաքականություն վարելու իրավունքի փոխանցման, ստանձնեց «Երեւանի ջրմուղ-կոյուղու» կառավարումը: Ինչ կատարվեց այդ ընթացքում:

Առաջինը ջրաչափման համակարգի լայնածավալ ներդրումն էր, որի արդյունքում ընկերության բաժանորդների մոտ 87 տոկոսը ջրաչափեր տեղադրեց եւ 80 տոկոսով ավելացան ջրաչափվող ջրի ծավալները: Համապատասխանաբար ջրի վարձավճարների հավաքումը կտրուկ ավելացավ: Եթե պայմանագրին նախորդող ժամանակաշրջանում ջրի համար վճարում էր բաժանորդների մեկ քառորդը, ապա կառավարման պայմանագրի վերջին 5-րդ տարում այդ ցուցանիշը հասավ 79 տոկոսի: Ջրաչափման համակարգի ներդրումը բերեց նաեւ ջրի խնայողության եւ ջրամատակարարման տեւողության ավելացման: Վերջինիս միջին տեւողությունը 5 տարիներում 7 ժամից հասավ ավելի քան 18 ժամի: Էլեկտրաէներգիայի ծախսը կրճատվեց կիսով չափ՝ 2001 թ. 240 մլն կվտ/ժ-ի փոխարեն հասնելով 124 մլն կվտ/ժ-ի: Ճշտվեց եւ ընդլայնվեց բաժանորդների թիվը՝ 256 հազարից հասնելով 312 հազարի:

Ինչ վերաբերում է շինարարական աշխատանքներին, ապա շուրջ 7 մլն դոլարով կառուցվեցին եւ շահագործման հանձնվեցին երկու նոր ջրամբարներ՝ Սարի թաղում եւ Զեյթունում, վերանորոգվեցին եւ բարեկարգվեցին Արարատյան 3 եւ 4 պոմպակայանների հզոր պոմպերն ու շենքերը, կառուցվեցին 58711 գծամետր ջրատարներ եւ ջրագծեր, 3792 գծամետր կոյուղագիծ, արդիականացվեցին 29 խորքային պոմպեր, տեղադրվեցին ջրաչափեր եւ հոսքաչափեր ջրաղբյուրներում, ջրամբարներում, շենքերի մուտքագծերին, առանձնատներում եւ բնակարաններում:

Հարկ է հիշատակել նաեւ, որ համայնքային զարգացման ծրագրով աղետի գոտում կառուցվել եւ վերակառուցվել են 11 անհատական, 6 բազմաբնակարան շենքեր եւ ինժեներական ցանցեր:

Սրանք անցած 7 տարիներին ծրագրի արձանագրած հաջողություններն էին, սակայն այդ նույն տարիների ընթացքում ծագեցին բազմաթիվ խնդիրներ: Որո՞նք էին դրանք:

Նախապես ճշտված չէր բնակչության փաստացի իրական թիվը, ինչի հետեւանքով հնարավոր չէր ճիշտ հասույթ ձեւավորել: Դա հանգեցնում էր վարձավճարների հավաքման ցածր ցուցանիշի: Այնուհետեւ՝ Հայաստանի կառավարության համաֆինանսավորման տրամադրման ձգձգումները, որոնք հանգեցնում էին պայմանագրով նախատեսված աշխատանքների ուշացմանը: Օրենսդրական դաշտի անկատարությունը հնարավորություն չէր տալիս օպերատորին չվճարումների կամ ապօրինի միացումների դեպքում անջատել ջրամատակարարումը կամ անապահով ընտանիքներին արտոնություններ տրամադրել: Կարեւոր խնդիր, որն առաջ եկավ ջրաչափերի տեղադրումից հետո, ջրամատակարարման տեւողության հետ ջրի ճնշման ավելացումն է: Դա հանգեցրեց ջրախողովակների վթարների ավելացմանը, քանի որ դրանց մեծ մասը երկու-երեք տասնամյակ առաջ էր տեղադրվել:

Կառավարման պայմանագրի մշակման ժամանակ, բացի միջազգային անկախ խորհրդատուներից, հարկ էր ներգրավել նաեւ տեղական փորձագետներին, ինչը հնարավորություն կտար ավելի նպաստավոր պայմաններ ստեղծել օպերատորի գործունեության համար:

Ծրագրի գործունեությունից հետո պարզ դարձավ եւս մեկ փաստ՝ հոսակորուստների մասին: Համաձայն արդեն իսկ հայտնի տվյալների, Երեւանի ջրի 75 տոկոսը կորչում է կամ չհասնելով սպառողին, կամ ապօրինի միացումների կամ ներքին ցանցում անփույթ օգտագործելու հետեւանքով: Այս խնդիրը թերեւս արդեն նոր վարձակալի համար լուծման առաջնահերթություն ունեցողներից մեկը պետք է լինի:

Բնականաբար վերոնշյալը միակ խնդիրը չի լինելու, որը պետք է ձգտի կարգավորել «Երեւանի ջրմուղ-կոյուղի» ընկերության նոր վարձակալը: Այս անգամ արդեն Հայաստանի կառավարության ու Համաշխարհային բանկի ստորագրած նոր վարկային պայմանագրով նախատեսվում է ընկերությունը հանձնել վարձակալության՝ 10 տարի ժամկետով: Հիմնական նպատակն է ավարտին հասցնել Երեւանի ջրամատակարարման ցանցի գոտեւորումն ու շուրջօրյա ջրամատակարարման ապահովման աշխատանքները:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Կրկնակի կողպեքը եւ հոսանքի վարձը

Վերջերս Դավիթաշեն համայնքի բնակիչների խոսակցության հիմնական թեման դարձել է էլեկտրաէներգիան: Էլեկտրաէներգիայի ծախսի կտրուկ ավելացումը խուճապի է մատնում հատկապես սոցիալապես անապահով բնակիչներին: Նրանց բողոքին արձագանքելով՝ զանգահարեցինք Դավիթաշեն համայնքի 2-րդ թաղ. 10 շ. էլեկտրացանց: Մեր խնդրանքին՝ հայտնելու տվյալ հաշվիչների վերջնական ցուցմունքները, մարդը, որը չցանկացավ ներկայանալ, պատասխանեց, որ ցուցմունքների մասյանը տեղում չէ, իսկ 10-րդ շենքի հսկիչ էլեկտրիկ Խորեն Հովհաննիսյանը չցանկացավ անգամ մոտենալ լսափողին: Նրանք մերժեցին մեզ տրամադրել էլեկտրացանցի պետի համարը:

Աջափնյակ թաղամասում գտնվող էլեկտրացանցի աշխատակիցը մեր խնդրանքին՝ տեղեկանալ, թե ինչ է կատարվում Դավիթաշենի մասնաճյուղում, արձագանքեց այսպես. «Մենք զբաղվում ենք վթարներով, մենք հսկողի կարգավիճակում ենք եւ այդպիսի հարցերով չենք զբաղվում»:

Եվ երբ բնակիչներից մեկը՝ Մարգարիտա Ղուլինյանը, նախաձեռնությունը վերցրեց իր ձեռքը եւ հաշվիչների կողպեքի կողքին կախեց եւս մեկը, ապա մեկ ամիս անց բնակիչների հոսանքի վարձի կտրուկ իջեցումն ակնհայտ դարձավ:

Բնակիչները շնորհակալության խոսքեր էին ասում համարձակ քայլը նախաձեռնողին, իսկ նրանցից շատերի՝ այդ թվում եւ Մարգարիտա Ղուլինյանի հոսանքի վարձը պակասեց նույնիսկ կիսով չափ:

ՌՈԶԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
Խ. Աբովյանի անվան հայկական պետ. մանկավարժական համալսարանի հեռուստալրագրության բաժնի 2-րդ կուրսի ուսանողուհի

Նորից սահմանադրությունում Հայ եկեղեցու կարգավիճակն ամրագրելու մասին

«Ազգի» սեպտեմբերի 7-ի համարում տպագրել էինք մի անդրադարձ Ազգային ժողովի օգոստոսի 30-ի նիստի մասին, որտեղ, այժմ արդեն կարելի է հաստատել, ոչ ճշգրիտ էր ներկայացվել ԱԺ փոխխոսնակ Տիգրան Թորոսյանի խոսքը: Մեր այդ նյութն առիթ էր տվել սփյուռքահայ տարբեր թերթերի ու կազմակերպությունների՝ թեմային անդրադառնալիս անճիշտ վերագրումներ անել պրն Թորոսյանի հասցեին: Ցավում ենք ոչ միայն մեր վրիպման համար, այլեւ որ ԱԺ փոխխոսնակն ուշացումով է հերքում: Ստորեւ՝ պրն Թորոսյանի նամակը եւ ԱԺ նիստի սղագրության համապատասխան հատվածը:

Հարգելի խմբագրություն

Երբ Ազգային ժողովի օգոստոսյան արտահերթ նստաշրջանի վերաբերյալ **«Ազգում»** տպագրված նյութում կարդացի, որ իբր ես դեմ եմ եղել Հայաստանյայց առաքելական սուրբ եկեղեցու դերը եւ տեղը մեր երկրի սահմանադրությունում ամրագրելուն, դա համարեցի անփութության հետեւանք եւ կարեւորություն չտվեցի, քանզի, ցավոք սրտի, մեր իրականության մեջ դրանք շատ հաճախ են պատահում, եւ այդ պատճառով գրեթե երբեք չեմ անդրադառնում նման դեպքերին: Իհարկե, այս դեպքն առանձնահատուկ է, սակայն, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Ազգային ժողովի այդ նիստն ամբողջությամբ հեռարձակվում էր Հանրային հեռուստատեսությամբ եւ ռադիոյով ու ամբողջ մամուլի ուշադրությունն էլ բեւեռված էր այդ իրադարձությանը, եւ **«Ազգից»** բացի որեւէ մեկը նման «տեղեկություն» չտվեց, ենթադրեցի, որ թյուրիմացությունը որպես այդպիսին էլ կընկալվի: Սակայն, ցավոք սրտի, պարզվեց, որ աղավաղումը տարածվել է նաեւ սփյուռքում եւ անգամ բուռն արձագանքներ է ունեցել: Դա է վկայում նաեւ **«Ազգի»** հոկտեմբերի 15-ի համարում հրապարակված «Սուրբ Էջմիածնի ամրագրումը սահմանադրության մեջ՝ հրամայական» հրապարակված հոդվածը: Ուստի ուղարկում եմ Ազգային ժողովի նիստի սղագրության այն հատվածը, որտեղ պատգամավոր Ս. Նիկոյանն ինձ հարց է ուղղում այդ խնդրի վերաբերյալ եւ տրվում է աներկբա պատասխան: Այլ մեկնաբանություններ կանխելու համար ասեմ, որ սա միակ անդրադարձն է եւ ներկայացվում է ամբողջությամբ:

Համոզված եմ, որ սղագրությունն անվերապահորեն վկայում է, որ ես ճիշտ հակառակ կարծիքն եմ արտահայտել այն բանի համեմատ, ինչն ինձ վերագրվել է: Ավելին, մարդիկ, որոնց կարծիքն այս հարցում ամենակարեւորն է, շատ լավ գիտեն, թե ինչ դերակատարություն եմ ունեցել Նախագծում մեր եկեղեցուն վերաբերող դրույթները ներառելու հարցում: Հուսով եմ, որ նրանք, ովքեր իրականում դեմ են եղել, մի օր կխոստովանեն դա: Հուսով եմ նաեւ, որ սահմանադրական փոփոխությունները շուտով կընդունվեն՝ մեր սահմանադրությունում ամրագրելով Հայաստանյայց առաքելական սուրբ եկեղեցու բացառիկ, շարունակական առաքելությունը մեր ժողովրդի հոգեւոր կյանքում, ազգային մշակույթի զարգացման եւ ազգային ինքնության պահպանման գործում, եւ հարաբերությունները պետության հետ օրենքով կարգավորելու հնարավորությունը: Համոզված եմ, որ սա արդեն իսկ կարեւոր քայլ կլինի՝ հնարավորություն ստեղծելով անելու նաեւ մյուս քայլերը:

Հարգանքով՝
ՏԻԳՐԱՆ ԹՈՐՈՍՅԱՆ

Ս. ՆԻԿՈՅԱՆ

- Պրն Թորոսյան, ես երկու հարց ունեմ: 1-ին հարցը վերաբերում է հոդված 8-ի 1-ին, որտեղ նշվում է, որ ՀՀ-ն ճանաչում է Հայաստանյայց առաքելական սուրբ եկեղեցու, որպես ազգային եկեղեցու պատմական բացառիկ առաքելությունը հայ ժողովրդի հոգեւոր կյանքում մեր ազգային մշակույթի զարգացման եւ ազգային ինքնության պահպանման գործում: Ես նաեւ գիտեմ, որ ամենայն հայոց կաթողիկոսը դիմել է ԱԺ-ի խումբ խմբակցություններին, որպեսզի Հայ առաքելական եկեղեցու կենտրոնատեղին ճանաչվի Էջմիածինը: Ես գիտեմ նաեւ, որ դա քննարկման առարկա է դարձել, եւ ցանկանում եմ իմանալ արդյունքները: Խնդրում եմ պարզաբանեք:

Տ. ԹՈՐՈՍՅԱՆ

- Շնորհակալություն: Նախ, մեկ ճշտում: Հոդված 8.1 ում «պատմական» բառը հանվել է, եւ կարծում եմ ճիշտ է, որովհետեւ Հայաստանյայց առաքելական սուրբ եկեղեցին ոչ միայն պատմական առաքելություն ունի, այլեւ շարունակական բացառիկ առաքելություն: Ճիշտ է, որ «պատմական» բառը պարզապես չլինի, ընդգծելով մեր եկեղեցու բացառիկ առաքելությունը: Սա արված է:

Ինչ վերաբերում է Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածինը որպես Հայաստանյայց առաքելական սուրբ եկեղեցու կենտրոն արձանագրելուն, ասեմ, որ ինքնին «մայր աթոռ» ձեւակերպումը ակնհայտորեն ցույց է տալիս, որ Հայաստանյայց առաքելական սուրբ եկեղեցու կենտրոնը հենց Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածինն է: Խնդիրը այն չէ, թե դրանով պետք ամրագրվեր Սուրբ Էջմիածնի կենտրոն լինելը: Ես համոզված եմ, որեւէ մեկը կասկած չպետք է ունենա, որ Սուրբ Էջմիածինն է Հայաստանյայց առաքելական սուրբ եկեղեցու կենտրոնը, անկախ մյուս կառույցների գոյությունից: Այստեղ խնդիրն այլ է: Քննարկման առարկա է եղել. արդյոք դա նպատակահարմա՞ր է այս հոդվածում արձանագրել թե ոչ: Մի քիչ բարդ եւ հոգեբանական, բարոյական լիցք ունեցող հարց է: Ես կարող եմ իմ անձնական կարծիքը ասել. ես համարում եմ, որ ճիշտ կլիներ Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնի կենտրոն լինելն արձանագրել, քանի որ որոշ պայմանականություններ կան մեր պատմության ընթացքում, որոնք ժամանակն է թոթափելու եւ սրբագրելու, որովհետեւ եթե ասում ենք, որ մեկ եկեղեցի ունենք, ապա ամեն ինչ պետք է հստակ լինի: Այո, կան տարբեր կառույցներ Հայաստանից դուրս, բայց ակնհայտ է նաեւ, որ որեւէ մեկը երբեք եւ ոչ մի ձեւով չի կարող կասկածի տակ դնել, որ Հայաստանյայց առաքելական սուրբ եկեղեցու կենտրոնը Սուրբ Էջմիածինն է: Քննարկման արդյունքում ընդունված որոշումը այլ եղավ՝ այն, ինչն այս նախագծում արձանագրված է, թեեւ տարբեր տեսակետներ կային: Ես համոզված եմ, որ դա բոլորովին չի նշանակում, որ որեւէ մեկը կարող է կասկածի տակ դնել այդ փաստը: Համոզված եմ, որ վաղ թե ուշ Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածինը որպես կենտրոն արձանագրվելու է: Սակայն տարբեր հարցեր կան, որոնց հետ կապված նման որոշում է ընդունվել: Մեկ անգամ եւս ուզում եմ ասել, որ ինչպես այս հարցում, այնպես էլ նախորդ հարցերում մեր հանձնաժողովը լիազորություն չունի առաջարկություններ ընդունելու կամ մերժելու: Դա անում են հեղինակները:

Թռչնագրիպ Քիոս կղզում, Բալկաններում, Տուլայի մարզում...

Տագնապ եվրոպական երկրներում

Հունական Քիոս կղզում (Էգեյան ծովի արեւելք) կատարված ստուգումների ընթացքում թռչնագրիպի վիրուս է հայտնաբերվել մի հնդկահավի օրգանիզմում: Հունաստանի գյուղատնտեսության նախարարությունը նշում է, որ հավելյալ ստուգումներ են հարկավոր վերջնական եզրակացության համար:

Ֆրանսպրեսն ընդգծում է, որ անցյալ շաբաթ Թուրքիայում եւ Ռումինիայում թռչնագրիպի համաճարակային H5N1 վիրուսի հայտնաբերումից հետո Եվրամիությունը պատրաստվում է կտրուկ միջոցներ ձեռնարկել վարակի տարածում թույլ չտալու նպատակով: Այդ հարցը քննարկվելու է հինգշաբթի օրը կայանալիք ԵՄ առողջապահության նախարարների հանդիպման ժամանակ:

Խորվաթիայի մայրաքաղաք Զագրեբի մոտակայքում երկուշաբթի օրը սատկած մեկ տասնյակ սագերը երկրում լուրջ մտահոգության պատճառ են դարձել, քանզի Խորվաթիան եւ Սերբիան Եվրոպայից Աֆրիկա չվող թռչունների ճանապարհին են:

Մակեդոնիայի երկու գյուղերում սատկել են մոտ 1000 հավ եւ հնդկահավ: Սիբիրում՝ Կուրգանի մարզի երկու գյուղերում հայտնաբերված թռչնագրիպի վարակը պահպանվում է: «Ֆիգարո» թերթի տվյալներով, Սիբիրի արեւելքում հսկողության տակ է առնված 19 գյուղ:

Իրանի անասնաբուժական ծառայության տնօրեն, դոկտոր Մանսուր Սաֆարին հայտարարել է, որ հոկտեմբերի 13-ին երկրի տարածքում մոտ 4000 վայրի ջրային թռչուններ սատկել են առանց բացահայտ պատճառի: Նախնական ստուգումների ընթացքում առայժմ թռչնագրիպի վիրուս չի հայտնաբերվել:

Գերմանիայի հարավում՝ Բավարիայում փակված են բոլոր թռչնաբուծարանները: Ֆրանսիան «Glaxo-Smithkline» դեղագործական ֆիրմայի հետ բանակցություններ է սկսել «Ռելենզա» հակավիրուսային դեղամիջոց ձեռք բերելու նպատակով:

Մոսկվայից 350 կմ հեռու՝ Տուլայի մարզում ընտանի թռչունների համաճարակ է սկսվել: Երեկ մարզում հրապարակված տվյալների համաձայն, հոկտեմբերի 14-17-ը Յանդովկա գյուղի 7 մասնավոր տնտեսություններում սատկել են 247 հավ, սագ եւ բադ: Դա գյուղի բոլոր թռչունների մեկ տասներորդն է: Նախնական ստուգումների համաձայն, թռչունների անկման պատճառը սուր վիրուսային ինչ-որ հիվանդությունն է:

Հավելյալ հետազոտության արդյունքները հայտնի կդառնան 1-2 օրից: Վարակի հավանական վայրը մերձակա լճակն է: Ինտերֆաքս գործակալության տվյալներով, Յանդովկայի բնակիչներին պատվաստում են «Գրիպոլ», որն ուժեղացնում է օրգանիզմի անընկալունակությունը:

BBC-ն հաղորդում է, որ բրիտանացի մի խումբ բժիշկներ Հարավարեւելյան Ասիա են մեկնել Եվրոպայում թռչնագրիպի դեմ պայքարելու մեթոդներ ընտրելու նպատակով: Մեծ Բրիտանիայում արդեն պատրաստված է հակագրիպային պատվաստանյութի 2,5 մլն չափաբաժին:

Պ. Ք.

Զիմբաբվեի նախագահը Բուշին համեմատեց Հիտլերի հետ

Հռոմում ՄԱԿ-ի պարենի եւ գյուղատնտեսության ծրագրի 60-ամյակի տոնակատարության ժամանակ ելույթ ունենալով՝ Զիմբաբվեի նախագահ Ռոբերտ Մուգաբեն ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշին համեմատել է Հիտլերի հետ, իսկ Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Թոնի Բլերին՝ Մուսոլինիի հետ:

«Հիտլերի եւ Մուսոլինիի նման անազնիվ դաշինքներ ստեղծող մեր հազարամյակի այդ երկու անպատիվ մարդկանց պե՞տք է արդյոք թույլատրենք հարձակվել անպաշտպան երկրների վրա», հայտարարել է Մուգաբեն՝ խոսելով Իրաք կատարված ներխուժման մասին:

Աշխարհում ամենուրեք իրականացվող միջամտություններն ակնարկելով Մուգաբեն ասել է, որ «պարոնայք Բուշի եւ Բլերի ձայները չպետք է որոշեն, թե ով պետք է կառավարի Զիմբաբվեում, Աֆրիկայում, Ասիայում, Վենեսուելայում, Իրանում եւ Իրաքում»:

«Ռոյթեր» գործակալությունը նշում է, որ համաժողովի մասնակիցները ծափահարություններով են ընդունել Մուգաբեի ելույթը: Մինչդեռ ՄԱԿ-ի հիշյալ ծրագրում ԱՄՆ դեսպան Թոնի Հոլը բողոք է հայտնել Հռոմի հանդիսություններին Մուգաբեի մասնակցության կապակցությամբ:

Թեեւ Զիմբաբվեի նախագահին արգելված է մուտք գործել ԵՄ տարածք, նա իրավունք ունի ներկա լինելու ՄԱԿ-ի հովանու ներքո անցկացվող հանդիպումներին: ՄԱԿ-ի պարենի գյուղատնտեսության ծրագրի ղեկավարությունը գտնում է, որ միջմշակութային երկխոսությունը կարեւոր դեր է խաղում սովի եւ շրջակա միջավայրի վատթարացման դեմ մղվող պայքարում:

Արժույթի միջազգային հիմնադրամը Զիմբաբվեում տիրող իրավիճակը գնահատում է անչափ ծանր: ՄԱԿ-ի տվյալներով, Աֆրիկայի ամենաաղքատ երկրներից Զիմբաբվեում սովի է մատնված մոտ 2 մլն մարդ:

Իրաքի ԿԸՀ-ն ստուգում է հանրաքվեի արդյունքները

Իրաքի Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը որոշել է ստուգել սահմանադրության հանրաքվեի արդյունքները: Որոշումն ընդունվել է այն կապակցությամբ, որ սուննիների ներկայացուցիչներից բազմաթիվ բողոքներ են ստացվել քվեարկության ընթացքում կատարված խախտումների վերաբերյալ:

Սուննի քաղաքական գործիչները մասնավորապես պնդում են, որ քվեարկության արդյունքների մշակման ժամանակ երկրի որոշ շրջաններում սահմանադրության նախագծի օգտին տրված քվեների թիվն զգալիորեն մեծ է գրանցված ընտրողների թվից:

Բացի դրանից, սահմանադրության նախագիծը մերժելու մտադրություն արտահայտած մի շարք շրջանների ընտրական տեղամասերից քվեաթերթիկները ոստիկանական մեքենաներով տարվել են անհայտ ուղղությամբ, նշում է «Ասոշիեյթեդ պրես» գործակալությունը:

Հանրաքվեի արդյունքներն ստուգելու որոշում ընդունելով՝ ԿԸՀ-ն միեւնույն ժամանակ հրաժարվել է մեկնաբանել քվեարկության եւ քվեաթերթիկների մշակման խախտումներին առնչվող լուրերը: Առայժմ չի հաղորդվում, թե երբ են հրապարակվելու հանրաքվեի նախնական արդյունքները:

Իրաքի նոր սահմանադրության նախագծի օգտին հանրաքվեից առաջ հանդես էին գալիս գլխավորապես շիա քաղաքական գործիչները, որոնք մեծամասնություն են կազմում երկրի ժամանակավոր կառավարությունում: Սուննիների ներկայացուցիչները դեմ էին եւ մինչ օրս էլ դեմ են սահմանադրության նախագծին:

Էլիզաբեթ Բ թագուհին պարգեւատրել է Յուշչենկոյին

Մեծ Բրիտանիայի Էլիզաբեթ Բ թագուհին Ուկրաինայի նախագահ Վիկտոր Յուշչենկոյին մրցանակ է շնորհել միջազգային հարաբերությունների զարգացման մեջ ներդրած ավանդի համար: Յուշչենկոն Լոնդոնի միջազգային հարաբերությունների քաղաքական ինստիտուտի հիմնած նոր մրցանակի առաջին դափնեկիրն է:

Պարգեւատրման արարողությունը տեղի է ունեցել Լոնդոնի քաղաքապետի նստավայրում: Մրցանակը Յուշչենկոյին է հանձնել անձամբ Էլիզաբեթ Բ թագուհին: BBC-ն մեջբերում է Միջազգային հարաբերությունների քաղաքական ինստիտուտի տնօրեն Վիկտոր Բուլմեր-Թոմասի հետեւյալ խոսքերը. «Ուրիշ պետությունների հետ հարաբերությունները կառուցելիս Յուշչենկոյի հանդես բերած ճկունությունը վստահություն է ներշնչում, որ Արեւելյան Եվրոպայի կարեւոր պետություն եւ Ռուսաստանի հարեւան Ուկրաինան չի դառնա Ռուսաստան-Արեւմտյան Եվրոպա հարաբերությունների զգալի վատացման պատճառ»:

Պ. Ք.

Դատարանի որոշումը սեւ բիծ է Հրանտ Դինքի համար

Նա որոշել է հեռանալ Թուրքիայից, եթե չմաքրի այդ բիծը

Հոկտեմբերի 7-ին Ստամբուլի երկրորդ ատյանի դատարանը «թուրքերի ազգային ինքնությունը վիրավորելու» մեղադրանքով 6-ամսյա պայմանական ազատազրկման էր դատապարտել «Ակօս» շաբաթաթերթի գլխավոր խմբագիր Հրանտ Դինքին: Դատավճիռը բուռն արձագանք էր առաջ բերել ինչպես Թուրքիայում, այնպես էլ նրա սահմաններից դուրս: Արձագանքներն առ այսօր շարունակվում են, պարզապես փոխվել է դրանց բնույթը:

Ինչո՞ւ: Մինչ հարցին պատասխանելը նշենք, որ Դինքին դատապարտելիս դատարանը հիմք էր ընդունել նրա 2004 թ. սկզբներին «Ակօսում» լույս տեսած հոդվածաշարի 7-րդ հոդվածը, որտեղ նա «հայկական ինքնությունը թուրքի տիպարից ձերբազատելու» մղմամբ կոչ էր արել «թուրքին հանգիստ թողնել եւ զբաղվել Հայաստանով, որտեղ հայի երակում թուրքի նկատմամբ թշնամանքով թունավորված արյան փոխարեն հոսի մաքուր արյուն»:

Այլ կերպ, Դինքի պարագայում «թուրքերի ազգային ինքնությունը վիրավորելու» մասին խոսք լինել չէր կարող: Թերեւս դա էր պատճառը, որ «Ենի շաֆաքի» հեղինակ Քյուրշադ Բումինը դատարանի որոշումը համարել էր «տրագիկոմիկ» եւ ավելացրել, որ Դինքի պես «մարդասերին» ոչ թե դատապարտել է պետք, այլ պարգեւատրել «Պատվո լեգեոնի» նման շքանշանով, որովհետեւ նա հայկական սփյուռքում անգնահատելի ծառայություններ է մատուցում Թուրքիային: Բումինին լրացրել էր Պոլսո հայոց պատրիարք Մեսրոպ Մութաֆյանը, մասնանշելով, որ Դինքը հոդվածում զգուշացնում է «սփյուռքի ծայրահեղ ազգայնամոլ տարրերին, հետեւաբար նրա հոդվածում չկա մեղադրանքի տեղիք տվող որեւէ հանգամանք»:

Ինչ վերաբերում է Դինքին, ապա նա դատարանի որոշման առնչությամբ խիստ վիրավորված սպառնացել էր, թե կթողնի, կհեռանա Թուրքիայից՝ պատճառաբանելով. «Այս դատավճիռն ինձ համար անընդունելի է, տանջանք: Ես այս երկրում թուրքերի հետ ապրում եմ համատեղ: Հետեւաբար պետք է կարողանամ նրանց երեսին նայել առանց ամաչելու»:

Ըստ երեւույթին «երկիրը լքելու» Դինքի սպառնալիքն անխտիր լուրջ մտավախություն էր պատճառել թուրքական կենտրոնական բոլոր թերթերին, որ դրանք իրենց առաջնակարգ հեղինակների ստորագրությամբ «Դինք, մի գնա», «Մենք քեզ չենք թողնի», «Քո տեղը մեր կողքին է» եւ նման կարգի այլ վերնագրերով հրապարակեցին տասնյակ հոդվածներ:

Այսպիսով երկրում ստեղծվեց Դինքին Թուրքիայում պահելու նպատակով անօրինակ մի քարոզարշավ: Այս պայմաններում միանգամայն տրամաբանական էր, որ փոխվեին արձագանքների բնույթը, եւ թուրքական թերթերը դատարանի որոշումը դատապարտելու փոխարեն զբաղվեին Թուրքիան լքելու Դինքի որոշմամբ, որպեսզի հնարավոր լինի համոզել նրան:

Կհաջողվի՞ որոշումից հետ պահել Դինքին: Այս հարցը պարզաբանելու համար նրան է դիմել Նուրիյե Ակմանը, որի անցկացրած հարցազրույցը երկու առանձին մասով հրապարակվել է «Զաման» հոկտեմբերի 16-ի եւ 17-ի համարներում: Հարցազրույցի առաջին մասում թղթակցուհին հարցնում է. «Դուք ձեր հոդվածում, դիմելով թուրքի նկատմամբ ատելությամբ թունավորված սփյուռքի հայերին, ասում եք. «Ով հայեր, դուք թոթափեք ձեր թշնամությունը եւ թուրքերով զբաղվելու փոխարեն ձեր էներգիան ուղղորդեք դեպի Հայաստան, որտեղից ձեզ հետ առողջանանք նաեւ մենք», այդպես չէ՞:

Դինքը պատասխանում է. «Այո, հենց այդպես է»: Այնուհետեւ նա ավելացնում է, որ եթե նախապես իմանար, ապա վերոհիշյալ նախադասությունը այլ կերպ կձեւակերպեր, որովհետեւ կարդացողը հավանություն կտա դատարանի որոշմանը, մինչդեռ ինքն այս երկրում ապրելու զանազան պատճառներ ունի, Թուրքիայից եւ աշխարհի տարբեր ծայրերից բազմաթիվ մարդիկ դիմում են իրեն, «թողնել, գնալու հարցը» նրանց խիստ վշտացրել է:

Ընդհանուր առմամբ Դինքի պատասխանները չափազանց ուշագրավ են: Երբ թղթակցուհին նրան հարցնում է. «Դուք թողնել, գնալու մասին զայրույթով, ցավով եք ասել, ճի՞շտ է»: Դինքը, նկատի ունենալով դատավճիռը, պատասխանում է. «Զայրույթով չէ, բայց ցավը կարեւոր է: Չի կարելի արհամարհել մարդկանց զգացմունքները: Ես այդ բծով ապրել չեմ կարող: Եթե չկարողացա մաքրել այս բիծը, կգնամ, թեկուզ գիտեմ, որ գնալն ինձ համար մահ կլինի»:

«Եթե թուրքահայը գնա Հայաստան, երջանիկ կլինի՞, թե՞ ոչ» հարցի առնչությամբ Դինքն ասում է. «Ես կցանկանայի Թուրքիայում ապրել: Որտեղ էլ որ լինեմ, չեմ կարող մոռանալ, որ իմ արմատներն այստեղ են: Երեկ ինձ իսլամական ինքնությամբ աչքի ընկնող մի անձնավորություն էլեկտրոնային հաղորդագրություն էր ուղարկել: Այնտեղ էր աղոթում՝ ասելով. «Մի գնա, մնա: Այս երկրում թող միասին ապրենք»:

«Ինչ պատասխան եք գրել նրան» հարցին ահա թե ինչ է ասում Հրանտ Դինքը. «Նրան պատասխանելիս գրեցի. «Աղոթեք, խնդրում եմ, որովհետեւ ձեր աղոթքին վստահում եմ եւ հավատում: Ես էլ էի աղոթում, որ չթողնեմ, գնամ: Սակայն ձեր հաղորդագրությունից հետո այլ կերպ եմ աղոթելու՝ խնդրելով Աստծուց հնարավորինս ուշացնել իմ գնալն այնքան, որ հարկադրված գնալու դեպքում գոնե ճանապարհին մեռնեմ եւ մարմինս մնա այս հողում: Գնալն ինձ հանկարծ չվիճակվի եւ ես թաղվեմ այստեղ»: Այս հողն իմն է, այստեղ է իմ հայրենիքը: Ես ծաղկամանի մեջ չեմ ապրի: Գուցե լավ խնամեն, սակայն միեւնույն է, դրսում որպես բույս երեսով շրջված կլինեմ դեպի Թուրքիա»:

Թղթակցուհին հավելում է. «Բազմաթիվ գիտաշխատողներ, գրողներ, հեղինակներ ձեզ հետ են, աջակցություն են ցուցաբերում», իսկ Հրանտ Դինքը շարունակում է. «Նրանց գոյությունն ու ստացածս հաղորդագրություններն ինձ համար հակաթույն են: Մահմեդական մի մայրիկ ինձ զանգահարեց՝ տեղեկացնելով. «Որդիս, առավոտյան նամազի ժամանակ աղոթեցի քեզ համար»: Աղոթում է նաեւ կինս: Հայերն էլ եկեղեցիներում են աղոթում: Իմանալով այս ամենի մասին, ասում եմ՝ Տեր իմ Աստված, սա ինչ վեհություն է, ինչ վեհ կյանք»:

«Զամանի» թղթակից Ակմանին Դինքի պատասխանները մեկնաբանության կարիք չեն զգում: Բայց որ նա Թուրքիայից թողնել, գնալու իր իսկ որոշումից հետ կանգնելու համար ճանապարհին մեռնելու խնդրանքով Աստծուն դիմելիս կարեկցանք է առաջացնում, ակնհայտ է: Ըստ երեւույթին ինքն էլ կկարեկցի իր համար մահմեդական թե քրիստոնյա բոլոր աղոթողներին: Այս դեպքում նրանք Դինքին Թուրքիայում թողնելու համար Աստծուն աղոթելու փոխարեն կաղոթեն, որ նա սփյուռքում մաքրի հայի արյունը: Դրանով, թերեւս, իր արյունն էլ կմաքրվի:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Բարեկամության օրերը եզրափակեց «Deutsches Requiem»-ը

Յոհաննես Բրամսի «Գերմանական ռեքվիեմ» («Deutsches Requiem») մոնումենտալ օրատորիան (երկ 45) եզրափակեց Երեւանում 10 օր շարունակ անցկացված հայ-գերմանական բարեկամության օրերը: Օրերի երաժշտական ծրագրերն իրականացրեց Հայդելբերգի (Գերմանիա) համալսարանին առընթեր «Capella Carolina» կամերային երգչախումբը պրոֆեսոր Ֆրանց Վասերմանի ղեկավարությամբ: 6 համերգների ծրագրերը ներառում էին Յ. Ս. Բախի եւ նրա ընտանիքի անդամներ Յ. Ք. Բախի, Յ. Ֆ. Բախի, Յ. Լ. Քրեբսի, Մ. Հաուպտմանի, Վ. Ա. Մոցարտի, Ֆ. Շուբերտի, Ֆ. Մենդելսոն-Բարտոլդիի, Մ. Ռեգերի հոգեւոր երաժշտությունը, ինչպես նաեւ Կոմիտասի հոգեւոր եւ ժողովրդական երգերը: Կոմիտասի հայերեն կատարումից բացի, նշանակալի դարձավ նրա երեք խմբերգների պրեմիերան, որոնք համերգում կատարված «Բաբելոնի ջրերին» թիվ 137 սաղմոսի հետ մեկտեղ գրված են Բեռլինում նրա ուսումնառության տարիներին: Դրանք են «Menschengefuht» (Մարդկային զգացմունք, խոսք Յ. Ֆ. Գյոթեի), «Լենց» (խոսք Ն. Լենաուի) եւ «Neur Fruhling» (Նոր գարուն, խոսք O. Ռոքվետի) գործերը:

Համերգներն անցկացվում էին Կամերային երաժշտության տանը, Ա. Խաչատրյանի անվան թանգարանում եւ Մանկական ստեղծագործության թանգարանում, իսկ եզրափակիչ համերգը հանդիսավոր պայմաններում կայացավ Ա. Սպենդիարյանի անվան օպերայի եւ բալետի ակադեմիական թատրոնում: Բրամսի «Գերմանական ռեքվիեմի» կատարումն իրոք դարձավ մշակութային կյանքի մարմնավորում, քանզի դրան մասնակցեցին օպերային թատրոնի մեներգիչները, երգչախումբը եւ սիմֆոնիկ նվագախումբը, որոնք «Capella Carolina» երգչախմբի հետ հանդես եկան Ֆ. Վասերմանի ղեկավարությամբ: Մեր երաժիշտների համար նոր Բրամսի ստեղծագործությունը պատրաստվել էր սեղմ ժամկետներում եւ, կարծում ենք, որ հետագայում կատարումը պետք է կրկնվի արդեն բացառապես մեր երաժշտական ուժերով (օպերայի գլխավոր խորմայստեր Կարեն Սարգսյանը մեծ աշխատանք կատարեց տվյալ պրեմիերայի համար): Տվյալ դեպքում հարկավոր է ըստ ամենայնի ողջունել միջմշակութային համագործակցության ձեռնարկումը: Դատելով ամեն ինչից, թատրոնի տնօրինությունը վերջապես մշակութային նոր քաղաքականության գիծ է բռնել, որի բարի պտուղները մոտ ապագայում, անկասկած, զգալի կլինեն:

Յ. Բրամսը բարիտոնի, սոպրանոյի, խառը երգչախմբի եւ նվագախմբի համար «Գերմանական ռեքվիեմը» գրել է տարիների ընթացքում եւ վերջնականապես ավարտել 1868 թ. «Մոր հիշատակին» նշումով: Այս կապակցությամբ 6 մասանոց օրատորիան 7 մասանոց է դարձել դանդաղ 5-րդ մասի ներմուծմամբ:

Ամբողջ Ռեքվիեմը գրված է Սուրբ գրքի տեքստերի գերմանական թարգմանության հիման վրա, սակայն ավանդական կաթոլիկական (լատիներեն) ժամերգության ժանրը զգացվում է միայն վերջին երկու մասերում. 6-րդ մասում «Նայիր, ես ձեզ կբացեմ գաղտնիքը» բարիտոնի սոլոյից հետո երգչախումբը երգում է «քանզի այստեղ մեր կեցությունը ժամանակավոր է», եւ 7-րդ մասի «երանելի են Աստծո մեջ ննջած հանգուցյալները» տողերում: Բրամսի օրատորիայի բարձրակետը հանդիսացող 6-րդ մասն աչքի է ընկնում վճռական, գործուն երաժշտական սկզբունքով, բարդ է կառուցվածքով (այստեղ օգտագործված է կրկնակի ֆուգա) եւ Dies Irae-ի յուրօրինակ նմանակն է: 7-րդ մասի հանդարտ մթնոլորտը, որը խորալներում ծիսական բնույթ է ստանում, նման է Agnus Dei-ին. Նույնիսկ ավանդական եւ վշտալի հոբոյի մեներգը եւ գալարափողի ձգված հնչյունները վկայում են նման համեմատության օգտին:

Այդուհանդերձ, «Գերմանական ռեքվիեմի» ընդհանուր բնույթն աշխարհիկ է, երկրային: Եվ կատարողները Ֆրանց Վասերմանի ղեկավարությամբ ընդգծեցին հենց դա: Այսպես, 1-ին մասում տպավորվեց երգչախմբի ժողովրդական բաց երգեցողությունը ցածր լարայինների օժանդակությամբ, 2-րդ մասում բեթհովենյան ոգի խիստ քայլը լավ եւ միահամուռ հաղորդեցին երգչախմբի արական ձայները: Ոչ միշտ համաչափ ու հագեցած նվագախմբային հնչողությունը փոխհատուցեց այդ մասի բարձրակետը, երբ երգչախմբային պարտիայում գոտերի կրկնվող ռիթմի (օստինատո) ֆոնի վրա տպավորիչ կերպով հնչեց ֆուգատոն:

«Տեր, լուսավորիր ինձ հավերժական հանգստի ձգտման մեջ» 3-րդ մասի վեհ քնարերգությունը հնչեց ասկետաբար եւ արիաբար: Գեւորգ Հակոբյանի բարիտոնի մենանվագն աչքի ընկավ արտահայտիչ ֆրազավորմամբ, թեեւ ընդհանուր առմամբ երգիչն ավելի շատ իրեն բացահայտեց 6-րդ մասում, որտեղ օպերային բեմի ակնհայտորեն մոտիկ լինելն առավել բնական էր օպերային մեներգչի համար:

4-րդ մասի նուրբ քնարական, վալսային ռիթմերով հովվերգությունից հետո, որը միջանկյալ դեր կատարեց «Գերմանական ռեքվիեմի» թախծոտ-դրամատիկ մասերում, օրորոցայինի ժանրով հնչեց 5-րդ մասը: Այստեղ մեներգիչը Մագդա Մկրտչյանն էր: Տեմբրի գեղեցկության շնորհիվ նրա սոպրանոն ակնհայտորեն առանձնացավ երգչախմբի եւ նվագախմբի ֆոնի վրա: Դրա հետ մեկտեղ կատարմանը չէր բավականացնում կառուցվածքային եւ առոգանական հստակությունը. առոգանության վրա աշխատանքը պետք է շարունակվի:

Երկու տարբեր երգչախմբերի միավորումը միշտ էլ դժվար խնդիր է: Այդ փորձն առավել հաջող հաղթահարեցին ցածր՝ ինչպես կանանց, այնպես էլ տղամարդկանց ձայները: Իսկ նվագախմբում առավել ներդաշնակ էր հնչում պղնձե գործիքների խումբը, քան փայտե գործիքներինը, որտեղ քիչ չեն լավ մենակատարները: Դիրիժոր Վասերմանը գերմանական ավանդույթին բնորոշ հիմնավորությամբ եւ հանդարտ տեմպերով առավել հետաքրքիր մեկնաբանեց երաժշտական ակտիվ զարգացման դրվագները: Ընդհանուր առմամբ Յ. Բրամսի «Deutsches Requiem»-ը տպավորվեց որպես հնչյուններում փրկություն գտնող մարդու հուշարձան:

ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ
Արվեստագիտության դոկտոր

Ձորաքանցիներին ոգու սով չի սպառնում

Մի ժամանակ Տավուշի մարզի Ձորաքան գյուղի բնակիչները հպարտանում էին, որ շրջանի ամենից գեղեցիկ ու մեծ մշակույթի տունն իրենցն է: Դա մի ժամանակ, ավելի ճիշտ՝ մինչեւ արցախյան ազատամարտը: Սահմանին կանգնած գյուղը պատերազմի ժամանակ թշնամու գլխավոր թիրախներից էր: Ռմբակոծությունից քանդվեցին գյուղի մանկապարտեզի շենքը, վարչական շենքի մի մասը, ինչպես նաեւ շատ տներ: Մշակույթի տան վրա էլ արկ ընկավ: Բարեբախտաբար, շենքը կանգուն մնաց, բայց քանդվեց տանիքը: Եղած շինանյութով այն մի կերպ ծածկեցին: Մեծ արդյունք չտվեց, հսկա կառույցն այսօր վթարային է: Շարքից դուրս են եկել ջեռուցման, լուսավորության համակարգերը, պատերը ծեփաթափ են ու խոնավ: Այս պայմաններում, սակայն, մշակույթի տունը շարունակում է աշխատել: Գյուղում գործում է թատերական ինքնագործ խումբ՝ մշակույթի տան տնօրեն Մանվել Ուդումյանի գլխավորությամբ: Անցյալ տարի նրանք ներկայացրին «Շրջազգեստով տղամարդը» պիեսը, որով հանդես եկան ինչպես իրենց, այնպես էլ շրջանի մի քանի այլ գյուղերում: Մշակույթի տանը գործում է նաեւ պարի խմբակ:

Գյուղապետ Վարուժան Բաղմանյանի օժանդակությամբ մշակույթի տան դահլիճում հաճախ են համերգներ կազմակերպվում: Այս ամռանը համերգային 15 խմբեր են հանդես եկել գյուղում: Բացի այդ, գյուղապետարանը պարբերաբար համերգներ ու մեծարման երեկոներ է կազմակերպում իրենց գյուղի ուսուցիչների, զոհված ազատամարտիկների, տարեցների, շրջանավարտների պատվին: Գյուղում պարգեւատրումներ էլ են լինում: «Պատվավոր ձորաքանցի» կոչումը ստանում են այն ձորաքանցիները, ովքեր ավանդ են ունեցել հանրապետության մշակութային, գիտական եւ այլ բնագավառներում, ինչպես նաեւ նրանք, ովքեր օգնում են գյուղի բարեկարգմանը:

Այս տարի նախատեսվում է գյուղում կազմակերպել համերգ երեւանաբնակ ձորաքանցիների մասնակցությամբ:

Գյուղի գրադարանը եւս գործում է մշակույթի տան մի հատվածում: Մարդիկ գյուղում շատ են կարդում, քանի որ տասնյակ հեռուստաալիքները ու ինտերնետային անթիվ կայքերը նրանց ժամանակին չեն սպառնում: Բայց գրադարանի աշխատակիցները դժվարանում են հիշել, թե վերջին անգամ նոր գիրք երբ են ստացել: Եղածներն էլ խոնավությունից կամաց-կամաց փչանում են:

Անցյալ տարի գյուղապետարանի միջոցներով վերանորոգվեց գյուղի մանկապարտեզը: Հաջորդ տարի հերթն արդեն մշակույթի տանն է, բայց գյուղապետարանի ունեցած գումարը կբավականացնի շենքի մի փոքրիկ հատվածի նորոգմանը միայն: Իսկ մինչ այդ ձորաքանցիներն ամենայն լրջությամբ պատրաստվում են Բերդում կայանալիք երգի շրջանային մրցույթին: Ձորաքանում մի բան հաստատ գիտեն՝ ոգու սովն իրենց չի սպառնում:

ՄԵՐԻ ՔԱԼԱՆԹԱՐՅԱՆ

ԿՐԿԻՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔՈՒՄ

«Սերը հրաշքների մի ալքիմիա է, ուր հանդիպում են հոգիները»

Արգենտինահայ բանաստեղծուհի Ալիսա Կիրակոսյանի այցը Հայաստան ոգեւորել է նրա երկրպագուներին եւ յուրաքանչյուր հանդիպում նրա հետ տոն է: «Ուրարտու» համալսարանի հիմնադրման 15-ամյակի առիթով երեկ գրողների միությունում համալսարանը հանդիպում էր կազմակերպել բանաստեղծուհու հետ, որը «բարձր պոեզիայի առնչվելու հրաշալի առիթ էր»:

Գրականագետ Աբգար Ափինյանի ներկայացմամբ, հայ պոեզիայի մեջ մի ողջ պոետական դարաշրջան բացող բանաստեղծուհուն սիրում են բոլորը: Նա միակ ապրող բանաստեղծն է, որի գիրքը նկարազարդել է Պաբլո Պիկասոն, ինչպես նաեւ արժանացել է հանրահռչակ մարդկանց գովասանքին: 3 լեզուներով ստեղծագործող Ալիսա Կիրակոսյանը նշում է. «Երբ ինքնության փնտրտուքի մեջ էի, գրում էի իսպաներեն, երբ իմացա հայրենիքիս մասին՝ սկսեցի գրել հայերենով, իսկ հիմա գրում եմ նաեւ անգլերեն»: Հայրենիքի հետ խորապես կապված բանաստեղծուհին, որ երեկվա պոետական ժամերն ավարտեց «Նամակ Հայաստանին» հուզիչ բանաստեղծությամբ, հավատացած է. «Հայրենիքը ընտրության հարց չէ, այն արյան թելադրանք է»:

Ալիսա Կիրակոսյանը ներկաներին հուզեց ոչ միայն Աստծո, սիրո, հայրենիքի եւ մայրության մասին իր հրաշալի բանաստեղծություններով, այլեւ արտակարգ ասմունքով, որին ցերեկույթը վարողներից մեկն արձագանքեց. «Եթե բոլոր բանաստեղծներն իրենց գործերը այսպես լավ ներկայացնեին, ասմունքողները կդատապարտվեին գործազրկության»:

Հայրենիքում ջերմ ընդունելությունից խանդավառված բանաստեղծուհին նշեց, որ նման ջերմ հանդիպումները ապացույց են իր ու հայ ժողովրդի շարունակական զրույցի: Իսկ վերջում իր սիրելի ժողովրդին մաղթեց, որ նա մշակութային համաշխարհային քարտեզում տեղ գրավի:

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Մեկնարկում է տիկնիկային թատրոնի փառատոնը

Այսօր Գյումրիում, Վանաձորում, Գավառում, Գորիսում եւ Ստեփանակերտում մեկնարկում է տիկնիկային թատրոնի փառատոնը: Մինչ հոկտեմբերի 23-ը Հայաստանի, Արցախի եւ Ջավախքի 22 թատերախումբ մանուկներին կներկայանա բազմաժանր ներկայացումներով: Փառատոնը նվիրվում է Հայաստանում տիկնիկային թատրոնի հիմնադրման 70-ամյակին: Փառատոնի շրջանակներում Գյումրու 70-ամյա տիկնիկային թատրոնի, Թումանյանի անվան պետական տիկնիկային թատրոնի կողքին հանդես կգան վերջին տարիներին Հայաստանում, Արցախում եւ Ջավախքում ստեղծված խմբեր:

Թումանյանի անվան պետական տիկնիկային թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Ռուբեն Բաբայանը երեկ մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի նախարարությունում հրավիրված մամուլի ասուլիսի ժամանակ ասաց, որ մեր հասարակության հիմնական խնդիրներից մեկը հոգեւոր սննդի պակասն է, ինչը, ցավոք, ավելի զգալի է մարզերում: «Փառատոնն ավելի շատ ստուգատեսի բնույթ է կրում: Մենք կկարողանանք տեսնել, ծանաչել վերջին շրջանում ստեղծված տիկնիկային թատերախմբերին», ասաց պրն Բաբայանը: Կազմակերպիչը մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի նախարարությունն է: Պատասխանատուները հույս ունեն, որ մինչ մյուս տարի կուսումնասիրեն նաեւ սփյուռքի հայ տիկնիկային թատրոնի դաշտը եւ կընդլայնեն փառատոնի մասնակիցների աշխարհագրությունը: Նախատեսվում է մյուս տարի արդեն մրցույթ-փառատոն կազմակերպել:

Հոկտեմբերի 19-21-ը փառատոնը կանցկացվի մարզերում, Արցախում եւ Ջավախքում, ամսի 22-ին բոլոր մասնակիցները կժամանեն Երեւան, նրանց համար կկազմակերպվի շրջայց երեւանյան մշակութային օջախներ, իսկ ժամը 19-ին Խամաճիկների պետական թատրոնում հյուրերը կդիտեն Վիլյամ Սարոյանի «Դու մտնում ես աշխարհ» ներկայացումը: Փառատոնի փակումը տեղի կունենա հոկտեմբերի 23-ին: Այդ օրը, ժամը 12-ին Թումանյանի անվան պետական տիկնիկային թատրոնի մոտից բազմաթիվ երեխաներ, թատերարվեստի գործիչների ուղեկցությամբ, քայլարշավ կկատարեն դեպի Կիրովի մանկական զբոսայգի, որտեղ երեխաների համար կկազմակերպվի գեղեցիկ միջոցառում՝ 22 թատերախմբերի մասնակցությամբ:

ԹԱՄԱՐ ՄԻՆԱՍՅԱՆ

21 նկար՝ թանգարանին

Հայաստանում «Ռուսաստանի տարի» մշակութային օրերի շրջանակներում երեկ Երեւանի ռուսական արվեստի թանգարանում, որտեղ ցուցադրված են պրոֆեսոր Աբրահամյանի հավաքածուն (316 գործ) հարստացավ եւս օֆորտ եւ գրաֆիկական 21 աշխատանքներով: ՌԴ տնտեսական եւ մշակույթի օրերի շրջանակներում Երեւան է ժամանել նաեւ Սամարայի մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի նախարար Օլգա Ռիբակովայի գլխավորած պատվիրակությունը: «Սամարայի նահանգապետ Կոնստանտին Տիտովը հատուկ մեր թանգարանի համար գնել է սամարացի նկարիչ Ստանիսլավ Շեգլովի 21 աշխատանքները, եւ այսօր դրանք նվիրաբերվում են», տեղեկացրեց թանգարանի տնօրեն Անահիտ Ֆլջյանը: ՀՀ մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի նախարար Հովիկ Հովեյանը շնորհակալություն հայտնեց եւ խոստացավ, որ էլ ավելի կզարգացնեն հայ-ռուսական բարեկամական կապերը: Օլգա Ռիբակովան նշեց, որ Սամարայում հայկական համայնքը մեծ դեր ու նշանակություն ունի նահանգում: Հաջորդ տարի նախատեսվում է Սամարայում անցկացնել «Հայ մշակույթի օրեր»: Նա փոխանցեց նահանգապետի ողջույնը:

Երեկոյան «Առնո Բաբաջանյան» համերգասրահում կայացավ Հայաստանի եւ Սամարայի մարզի մշակույթի վարպետների տոնական համերգը:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Լեւոն Արոնյանն ուժեղագույն շախմատիստների տասնյակում է

ՖԻԴԵ-ն հրապարակել է շախմատիստների հերթական վարկանիշային ցուցակը: Թեեւ աշխարհի 13-րդ չեմպիոն Գարի Կասպարովն ամիսներ առաջ հայտարարել էր ելույթներն ավարտելու մասին, սակայն առայժմ նրա ազգանունը ցուցակից չի հանվել: Կասպարովը նախկինի պես շարունակում է գլխավորել վարկանիշային ցուցակը:

Աշխարհի 100 ուժեղագույն շախմատիստների ցանկում տեղ են զբաղեցրել չորս հայ գրոսմայստերներ, որոնցից երեքը ներկայացնում են Հայաստանը: Ինչպես եւ նախորդ ցուցակում, որը հրապարակվել էր հուլիսին, մեր շախմատիստներից ամենաբարձր վարկանիշն ունի Լեւոն Արոնյանը: Նա պահպանել է թե՛ իր վարկանիշը (2724), թե՛ տեղը լավագույն տասնյակում (10-րդ): Վլադիմիր Հակոբյանը 2 կետով ավելացրել է վարկանիշը (2707) եւ այժմ զբաղեցնում է 16-րդ հորիզոնականը: Նշենք, որ 2700 եւ ավելի վարկանիշ ունեն 20 շախմատիստներ, որոնց դասում են էլիտար գրոսմայստերների շարքը: Հետաքրքրական է, որ 20 լավագույն շախմատիստների ցանկում տեղ գրաված գրոսմայստերներից 7-ը վիճարկում էին աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը: Սան Լուիսի մրցաշարի 8-րդ մասնակից, ՖԻԴԵ-ի վարկածով աշխարհի նախկին չեմպիոն Ռուստամ Կասիմջանովը 35-րդ տեղում է:

Վարկանիշային ցուցակում Հայաստանի 3-րդ ներկայացուցիչը Կարեն Ասրյանն է: Նա 2645 վարկանիշով 61-րդ տեղում է: Սլովակիայում բնակվող Սերգեյ Մովսիսյանն էլ 2635 վարկանիշով 75-րդ հորիզոնականն է զբաղեցնում: Սերգեյն իր վարկանիշը նվազեցրել է 10 կետով, որի պատճառով 20 հորիզոնականով նահանջել է:

Կանանց վարկանիշային ցուցակը շարունակում է գլխավորել հունգարուհի Յուդիթ Պոլգարը, որը վաղուց արդեն գեղեցիկ սեռի ներկայացուցիչների մրցաշարերին չի մասնակցում՝ նախընտրելով ուժերը չափել տղամարդկանց հետ: Նա իր վարկանիշով զգալիորեն գերազանցում է քրոջը՝ Ժուժային, որը զբաղեցնում է 2-րդ տեղը: 50 լավագույնների ցանկում Էլինա Դանիելյանը (2433) 29-րդն է, Լիլիթ Մկրտչյանը (2429) 31-րդ տեղում է:

Մինչեւ 20 տարեկան շախմատիստների ցուցակը գլխավորում է Թեյմուր Ռաջաբովը (2704): Ադրբեջանցի շախմատիստը ՖԻԴԵ-ի վարկանիշային ցուցակում 18-րդ տեղում է: Մինչեւ 20 տարեկան շախմատիստուհիների ցուցակի առաջատարը հնդիկ գրոսմայստեր Հումպի Կոներուն է (2540): Ինչպես եւ հուլիսին, այս անգամ էլ 20 լավագույն երիտասարդ շախմատիստ-շախմատիստուհիների ցուցակում Հայաստանը ներկայացուցիչ չունի, չնայած վերջերս մեր պատանի շախմատիստներից մի քանիսը հիանալի հանդես եկան Եվրոպայի առաջնությունում:

Հայաստանը վաղուց արդեն շախմատային գերտերությունների թվին է դասվում: Միջին վարկանիշով (2619) Հայաստանը եզրափակում է լավագույն հնգյակը՝ զիջելով միայն Ռուսաստանին (2710), Ուկրաինային (2662), ԱՄՆ-ին (2622), Հունգարիային (2620): Նշենք, որ տվյալ երկրի վարկանիշը հաշվարկելիս նկատի է առնվում 10 լավագույն շախմատիստների վարկանիշների միջին թվաբանականը: Նկատենք, որ այսօր Հայաստանն ունի 17 գրոսմայստեր եւ 22 միջազգային վարպետ, մինչդեռ Ռուսաստանում նրանց թիվը համապատասխանաբար 156 եւ 417 է:

Ներկայացնում ենք հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ տղամարդկանց եւ կանանց վարկանիշային ցուցակների լավագույն տասնյակները:

Տղամարդիկ

1. Գարի Կասպարով	Ռուսաստան	2812
2. Վիշվանաթան Անանդ	Հնդկաստան	2788
3. Վեսելին Թոփալով	Բուլղարիա	2782
4. Պետեր Լեկո	Հունգարիա	2751
5. Վասիլի Իվանչուկ	Ուկրաինա	2748
6. Պյոտր Սվիդլեր	Ռուսաստան	2740
7. Վլադիմիր Կրամնիկ	Ռուսաստան	2739
8. Յուդիթ Պոլգար	Հունգարիա	2735
9. Էթիեն Բակրո	Ֆրանսիա	2725
10. Լեւոն Արոնյան	Հայաստան	2724

Կանայք

1. Յուդիթ Պոլգար	Հունգարիա	2735
2. Ժուժա Պոլգար	ԱՄՆ	2577
3. Յուն Հիե	Չինաստան	2573
4. Հումպի Կոներու	Հնդկաստան	2540
5. Ալեքսանդրա Կոստենյուկ	Ռուսաստան	2516
6. Մայա Չիբուրդանիձե	Վրաստան	2511
7. Կատերինա Լախնո	Ուկրաինա	2509
8. Հու Յուհուա	Չինաստան	2502
9. Անտոանետա Ստեֆանովա	Բուլղարիա	2494
10. Պիա Կրամլինգ	Շվեդիա	2492

Նոր միջազգային մրցաշար Ստեփանակերտում

ԼՂՀ պաշտպանության բանակի մարզական-առողջարարական համալիրում հոկտեմբերի 15-17-ը անցկացվեց սեղանի թենիսի գծով ԼՂՀ նախագահի գավաթի միջազգային երրորդ մրցաշարը:

Պատվավոր մրցանակի համար պայքարում էին Հայաստանի, Վրաստանի, Ռուսաստանի, Իրանի, Սիրիայի եւ Արցախի սեղանի թենիսիստները: Մրցաշարի ընթացքին հետեւում էին ԽՍՀՄ, Հայաստանի Հանրապետության եւ Ռուսաստանի Դաշնության վաստակավոր մարզիչ Յուրի Ղազարյանը եւ Հայաստանի Հանրապետության սեղանի թենիսի ֆեդերացիայի նախագահ Ռոբերտ Ասատրյանը: Մրցաշարի գլխավոր մրցավարն էր միջազգային կարգի մրցավար Սամվել Հարությունյանը:

Մրցաշարի մասնակիցներին ողջունեց ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանը՝ գոհունակություն հայտնելով, որ միջոցառումն արդեն ավանդական բնույթ է կրում:

Տղամարդկանց խմբի թիմային մրցումներում առաջին տեղը զբաղեցրին երեւանցիները: Երկրորդ տեղում էին ստեփանակերտցի, իսկ երրորդում՝ Թավրիզի թիմերը: Կանանց խմբում առաջնությունը շահել է Երեւանի թիմը, երկրորդ մրցանակային տեղը բաժին է ընկել ստեփանակերտցիներին, իսկ երրորդ տեղը զբաղեցրեց «Արցախ» մարզական ընկերության թիմը:

Զուգախաղերում աչքի են ընկել հիմնականում երեւանցիները՝ զբաղեցնելով առաջին եւ երկրորդ հորիզոնականները, իսկ երրորդ հորիզոնականներում էին դարձյալ ստեփանակերտցիները: Խառը զուգախմբերի մրցումներում արձանագրվել են հետեւյալ արդյունքները. Ասատրյան-Նազարյան՝ առաջին տեղ, Հարությունյան-Մովսիսյան՝ երկրորդ տեղ եւ Պողոսյան-Ենգիբարյան՝ երրորդ տեղ:

Եռօրյա մրցապայքարի արդյունքում գլխավոր մրցանակին արժանացավ երեւանցի Մեսրոպ Ղունաշյանը, կանանցից՝ նույնպես երեւանցի Հասմիկ Մաթեւոսյանը: Անհատական մրցումների տղամարդկանց խմբում երկրորդ եւ երրորդ տեղերը գրավեցին համապատասխանաբար Մուրադ Ասատրյանը եւ Ալեքսանդր Դիարյանը, իսկ կանանց խմբում՝ Լուիզա Նազարյանը եւ Տաթեւիկ Ենգիբարյանը:

Կ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ
Ստեփանակերտ

Հերթական զոհը

Պեկինում անցկացված մարաթոնյան վազքը ողբերգական ավարտ ունեցավ: Վազքի 27-րդ կմ-ը հաղթահարելիս մարզիկներից մեկն ուշագնաց եղավ: Նրան շտապ կարգով տեղափոխեցին հիվանդանոց: Երկու ժամ բժիշկները պայքարում էին նրա կյանքը փրկելու համար, սակայն ապարդյուն: Սա առաջին դեպքը չէր, որ մարաթոնյան վազքը ողբերգական ավարտ է ունենում: Անցնող տարի, օրինակ, մրցումների ժամանակ մահացան Պեկինի համալսարանի ուսանողն ու տարեց մի մասնակից:

Հաշվի առնելով մարաթոնյան վազքում գրանցվող մահացու դեպքերը, այս տարի մրցումների անցկացման կազմկոմիտեն յուրաքանչյուր մասնակցի 383 հազար յուանով ապահովագրել էր դժբախտ պատահարներից, իսկ վազքուղում հերթապահում էին շտապ օգնության մեքենաները:

Չնայած դժբախտ պատահարներին, մարաթոնյան վազքը Չինաստանում մեծ մասսայականություն է վայելում: Երկրի շատ քաղաքներում են կազմակերպվում նման մրցումներ: Առավել հեղինակավորն ու մասսայականը Պեկինի մարաթոնյան վազքն է, որն անցկացվեց 25-րդ անգամ: Չինաստանի մարզական ղեկավարությունը մարաթոնյան վազքին մեծ տեղ է հատկացնում առաջին հերթին իր մատչելիության պատճառով: Այն նպաստում է բնակչության ֆիզիկական պատրաստության բարելավմանը: Չինաստանում արդեն 90 մլն մարդ է զբաղվում մարաթոնյան վազքով:

Հայ սամբիստների հաջող ելույթները

Ռումինիայում ավարտված սամբոյի Եվրոպայի երիտասարդական եւ պատանեկան առաջնությունում հաջող մրցելույթներով աչքի ընկան հայ սամբիստները, որոնք մեդալների հարուստ ավարով են վերադառնում հայրենիք: Մեր սամբիստներից բոլորից հաջողն Արթուր Սրապյանի ելույթն էր: Մինչեւ 57 կգ քաշային սամբիստների մրցավեճում գյումրեցի մարզիկը հաղթեց իր բոլոր մրցակիցներին եւ արժանիորեն նվաճեց Եվրոպայի չեմպիոնի տիտղոսը: Հաջող հանդես եկան նաեւ Վահան Վարդանյանը (52 կգ) եւ Անի Հակոբյանը (50 կգ), որոնք դարձան արծաթե մրցանակակիրներ: Հայաստանի եւս երեք սամբիստներ նվաճեցին բրոնզե մեդալներ:

Գրեբյոնկինա-Ազրոյան զույգն օլիմպիական ուղեգիր նվաճեց

Վիեննայում կայացած գեղասահքի միջազգային մրցաշարում գերազանց հանդես եկավ Անաստասիա Գրեբյոնկինա-Վազգեն Ազրոյան պարային զույգը, որը Թուրինում կայանալիք ձմեռային օլիմպիական խաղերի ուղեգիր նվաճեց: Բաղձալի ուղեգրին արժանանալու համար անհրաժեշտ էր մրցաշարում տեղ զբաղեցնել լավագույն վեցնյակում: Եվ մեր գեղասահորդները գերազանց կատարեցին առաջադրանքը՝ ընդհանուր հաշվարկով գրավելով 5-րդ տեղը:

Մրցաշարի մեկնարկը Հայաստանը ներկայացնող պարային զույգի համար այնքան էլ հաջող չէր: Պարտադիր ծրագրի կատարումից հետո Գրեբյոնկինան ու Ազրոյանն ընթանում էին 11-րդ տեղում: Երկրորդ մրցաձեւը վճռորոշ եղավ օլիմպիական ուղեգրերի համար մղվող պայքարում: Ցուցադրելով բավական լավ տեխնիկա, մեր գեղասահորդներն ընդհանուր հաշվարկով տեղափոխվեցին 6-րդ տեղը: Իսկ կամավոր ծրագրում նրանք պարզապես հիանալի ելույթ ունեցան՝ գրավելով 3-րդ տեղը: Դա հնարավորություն ընձեռեց Անաստասիային ու Վազգենին ընդհանուր հաշվարկով զբաղեցնելու 5-րդ տեղը եւ նվաճելու Թուրինի ձմեռային օլիմպիական խաղերի բաղձալի ուղեգրերից մեկը, ինչի առթիվ շնորհավորում ենք նրանց ու մարզչին:

Այսպիսով, Հայաստանի մարզիկներն արդեն օլիմպիական չորս ուղեգիր են նվաճել: Թուրինում հանդես գալու իրավունք են ստացել դահուկորդներ Էդմոն Խաչատրյանն ու Հովհաննես Սարգսյանը: Մեկ տեղ էլ Հայաստանին հատկացված է լեռնադահուկային սպորտում: Նշենք, որ ԱՄՆ-ում բնակվող բոբսլեյի հայազգի 2 մարզիկներ եւս օլիմպիական ուղեգիր նվաճելու հնարավորություն ունեն:

Մեկնարկն անհաջող էր

Ռիգայում մեկնարկել է ֆուտբոլի Եվրոպայի պատանեկան առաջնության (մինչեւ 19 տարեկաններ) ընտրական մրցաշարի առաջին փուլը: Մեկնարկային խաղում Հայաստանի հավաքականը, որին մարզում է «Փյունիկ-2-ի» գլխավոր մարզիչ Արմեն Գյուլբուդաղյանցը, ուժերը չափեց Սերբիայի ընտրանու հետ: 1-0 հաշվով հաղթեցին սերբ ֆուտբոլիստները:

Վաղը Հայաստանի հավաքականը կմրցի ուկրաինացի պատանիների հետ, իսկ հոկտեմբերի 22-ին ավարտական խաղը կանցկացնի Լատվիայի ընտրանու հետ: Ընտրական մրցաշարի հաջորդ փուլ են դուրս գալու խմբում լավագույն արդյունքի հասած երկու հավաքականները: Մեր պատանեկան հավաքականը մինչեւ Ռիգա մեկնելը ուսումնամարզական մի քանի հավաքներ է անցկացրել: Հավաքականի ֆուտբոլիստները նախ մարզվել են Արարատի «Այգ» մարզաբազայում, ապա մեկշաբաթյա ուսումնամարզական հավաք անցկացրել Մինսկում: Բելառուսի մայրաքաղաքում մեր ընտրանին ընկերական մրցախաղում ուժերը չափել էր տեղի «Սմենայի» 1986-88 թթ. ծնված ֆուտբոլիստներով համալրված թիմի հետ եւ հաղթել 2-1 հաշվով:

Բրեթ Հալը հրաժեշտ տվեց հոկեյին

Հոկեյի ազգային լիգայի «Ֆենիքս Կոյոտս» թիմի հարձակվող Բրեթ Հալը, որը լեգենդար Բոբի Հալի որդին է, որոշել է հրաժեշտ տալ հոկեյին: 41-ամյա ամերիկացի հոկեյիստը, որի անունը գրանցված է հոկեյի Փառքի սրահում, հոկեյի ազգային լիգայի առաջնություններում բավական արդյունավետ խաղ է ցուցադրել՝ խփելով 741 գոլ: Դա երկրի առաջնություններում ցույց տված 3-րդ ցուցանիշն է: Սթենլիի գավաթի խաղարկություններում նրա օգտին գրանցված է 103 գոլ:

Հոկեյի ազգային լիգայի առաջնություններում բոլորից արդյունավետ է գործել լեգենդար հոկեյիստ Ուեյն Գրեցկին, որն անցկացրած 1487 խաղում խփել է 894 գոլ (միջինը՝ 0,6 տափօղակ): Երկրորդ ցուցանիշն ունի մեկ այլ հանրաճանաչ ու լեգենդար հոկեյիստ Գորդի Հոուն, որը 1767 խաղում իր օգտին 801 գոլ է գրանցել (միջինը՝ 0,45): Բրեթ Հալը 741 գոլը խփել է 1269 խաղում (միջինը՝ 0,58): Լավագույն հնգյակում են նաեւ Մարսել Դիոնը՝ 731 գոլ 1348 խաղում (միջինը՝ 0,54) եւ Ֆիլ Էսպոզիտոն՝ 717 գոլ 1282 խաղում (միջինը՝ 0,55):

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԾՁԲ-05/83» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **ՀՀ տրանսպորտի եւ կապի նախարարության կարիքների համար «Ինքնագնաց ճանապարհաշինարարական, շինարարական եւ այլ մեքենամեխանիզմների տեխհամարանիշների պատրաստման ծառայությունների» ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 1000 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայինվեստ» բանկ, «Հայշրնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 115003450281 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, Զ. Մելիքսեթյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ գնանշման հարցման հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 10:00-ին:

ACBA BANK

Հ Ա Յ Գ Յ Ո Ւ Ղ Փ Ո Խ Բ Ա Ն Կ

ՄԻԱՍԻՆ ԴԵՊԻ ԲԱՐԵԿԵՑՈՒԹՅՈՒՆ

VISA GIFT CARD - ԿԱՏԱՐՅԱԼ ՆՎԵՐ ԿԱՏԱՐՅԱԼ ՄԱՐԴԿԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

ACBA բանկը առաջարկում է

ԼԱՎԱԳՈՒՅՆ ՆՎԵՐԸ

ծննդյան տոնի, Ամանորի, կամ այլ առիթի կապակցությամբ:

- եթե չեք ցանկանում սխալվել նվերի գույնի կամ չափսի ընտրության հարցում
- եթե ցանկանում եք, որ Ձեր նվերը լինի ինքնատիպ եւ անկրկնելի
- եթե ժամանակ չունեք երկար որոնել ցանկալի նվերը

ԱՊԱ ԿԱ ՄԻԱՅՆ ՄԵԿ ՏԱՐԲԵՐԱԿ` ACBA VISA GIFT CARD

- Դուք կարող եք ընտրել առաջարկվող երկու տեսակի դիզայնով քարտերից մեկը
- Ի տարբերություն այլ քարտերի, այն գործում է 3 տարվա ընթացքում` առանց տարեկան սպասարկման վարձի կամ քարտի նվազագույն մնացորդի
- ACBA բանկի բանկոմատներում եւ կանխիկի ստացման կետերում կանխիկ գումարի ստացման դիմաց միջնորդավճար չի գանձվում
- Քարտով հնարավոր է վճարումներ կատարել եւ կանխիկ գումար ստանալ աշխարհի ցանկացած երկրում

Ինչպե՞ս ձեռք բերել ACBA VISA GIFT քարտը

- Այցելեք ACBA բանկի ցանկացած մասնաճյուղ
- Վճարեք քարտին այն գումարը, որը ցանկանում եք նվիրել (ոչ ավելի, քան 1000ԱՄՆ դոլար)
- Ստացեք գեղեցիկ բացիկ, որի միջոցով կարող եք ուղղել Ձեր մաղթանքը Ձեր ընկերոջը կամ բարեկամին
- Քարտի ստացումը ACBA բանկում կտեւի ընդամենը մի քանի րոպե

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ

56 85 88
56 85 85
56 58 58

ԱՃՈՒՐԴ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆԸ

Աճուրդի են հանվում գրասենյակային ու բնակարանային կահույք, համակարգիչներ, մեքենաներ եւ այլ ապրանքներ: Աճուրդային վաճառքը կկայանա 2005 թ. հոկտեմբերի 22-ին եւ 23-ին, ժամը 10:00-19:00 ԱՄՆ դեսպանատան պահեստում, որի հասցեն է Չարբախ, Արարատյան 90: Ապրանքները կարող եք զննել ուրբաթ օրը, հոկտեմբերի 21-ին, ժամը 10:00-19:00 եւ շաբաթ օրը` հոկտեմբերի 22-ին ժամը 9:00-10:00: Զննումն անվճար է:

Լոտերը վաճառվելու են այնպես, ինչպես կան (ԱՄՆ դեսպանատունը վաճառքի հանված ապրանքների որակի վերաբերյալ երաշխիքներ չի տրամադրում): Կիրառվող աճուրդային վաճառքի նոր ձեւը թույլ է տալիս գնել լոտի առանձին իրեր. եթե ուզում եք մահճակալ, ապա կարող եք գնել միայն մահճակալը:

Պահեստ մուտք գործելու համար օգտվեք Շահրուրի փողոցի կողմի մուտքից:

Այն ֆիզիկական/իրավաբանական անձինք, ովքեր մաքսային վճարումներից զերծ գնումներ կատարելու իրավունք չունեն, պարտավոր են ապրանքը գնելուց հետո ՀՀ համապատասխան մարմինների հետ կարգավորել հարկային եւ մաքսային վճարումների հետ կապված հարցերը:

Մանրամասն տեղեկությունների համար կարող եք այցելել www.usa.am էջի հայտարարությունների բաժին:

ՆԵՐԿԱՅԱՑՆՈՒՄ Է ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԸ

Կենտրոնական բանկի խորհրդի նիստում

Կենտրոնական բանկի խորհուրդը հոկտեմբերի 17-ին ԿԲ գործառնությունների տոկոսադրույքները թողեց անփոփոխ. կնքվող ռեպո-համաձայնագրերի տոկոսադրույքը` տարեկան 3, տրամադրվող լոմբարդային վարկերինը` 16, իսկ ներգրավվող ավանդներինը` 1 տոկոս:

***

ԿԲ մամուլի ծառայությունը հրապարակում է սեպտեմբերի 16-29-ն ընկած ժամանակահատվածում ձեւավորված մակրոտնտեսական իրավիճակի եւ ֆինանսական շուկայի միտումների նկարագրությունը.

Մակրոտնտեսական իրավիճակը Ըստ Ազգային վիճակագրական ծառայության օպերատիվ տվյալների` սեպտեմբերի 10-20-ը գրանցվել է 0.31% գնաճ:

Սեպտեմբերի 16-29-ն ընկած ժամանակահատվածում բյուջեի միջին օրական հարկային եկամուտները կազմել են 1 մլրդ 292 մլն դրամ:

Դրամավարկային քաղաքականություն Սեպտեմբերի 16-29-ն ընկած ժամանակահատվածում փողի բազան աճել է 2 մլրդ 865 մլն դրամով` կազմելով 175 մլրդ 100 մլն դրամ: Փողի բազայի աճը հիմնականում պայմանավորված է եղել ԶԱԱ-ի 6 մլրդ 920 մլն դրամ աճով եւ ԶՆԱ-ի մոտ 4 մլրդ դրամ նվազմամբ: ԶԱԱ-ի աճը հիմնականում պայմանավորված է եղել այլ ակտիվների 5 մլրդ 137 մլն դրամ աճով եւ ԿԲ-ի կողմից 4 մլն ԱՄՆ դոլարի առքի գործառնությամբ:

Հաշվետու երկշաբաթում ԿԲ-ի կողմից ներգրավվել է 1 մլրդ 600 մլն դրամ ավանդ` 4 մլրդ 100 մլն դրամ մարման պարագայում, իրականացվել է 704 մլն դրամ ծավալի հակադարձ ռեպո գործառնություն` 1 մլրդ 280 մլն դրամ մարման պարագայում: Միաժամանակ թողարկվել են 2 մլրդ 905 մլն դրամի ԿԲ արժեթղթեր:

Սեպտեմբերի 23-ին նախորդած շաբաթվա համեմատ փողի զանգվածն (առանց կուտակված տոկոսների) աճել է 3 մլրդ 365 մլն դրամով եւ կազմել 335 մլրդ 610 մլն դրամ: Շրջանառության մեջ եղած կանխիկը նվազել է 577 մլն դրամով, իսկ ավանդներն աճել են 3 մլրդ 941 մլն դրամով: Ցպահանջ արտարժութային ավանդներն աճել են 3 մլրդ 440 մլն դրամով, իսկ ցպահանջ դրամային ավանդները` 766 մլն դրամով: Ժամկետային արտարժութային ավանդները նվազել են 320 մլն դրամով եւ կազմել 77 մլրդ 20 մլն դրամ: Դրամային զանգվածն աճել է 245 մլն դրամով եւ սեպտեմբերի 23-ին կազմել 186 մլրդ 887 մլն դրամ:

Ֆինանսական շուկայի միտումները Այդ ժամանակահատվածում դրամային թղթակցային հաշիվների միջին մակարդակը կազմել է 21.585 մլն դրամ, իսկ դրամային պարտադիր պահուստավորումը` 7,059 մլն դրամ: Արտարժութային ներգրավված միջոցների պարտադիր պահուստավորումը կազմել է 18,577 մլն դրամ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում ներքին արժութային շուկայում, ՊՊ առաջնային եւ երկրորդային շուկաներում դիտվել են հետեւյալ միտումները:

Ներքին արժութային շուկա Արտարժութային շուկայում առեւտրային բանկերի կողմից իրականացված գործառնությունների համախառն ծավալը կազմել է 99 մլն ԱՄՆ դոլար, որից 52 մլն ԱՄՆ դոլարի առք եւ 47 մլն ԱՄՆ դոլարի վաճառք` համապատասխանաբար 448.81 եւ 451.37 դրամ միջին կշռված փոխարժեքներով:

Նշված ժամանակահատվածում արտարժույթի շուկայում ձեւավորված ՀՀ դրամի փոխարժեքը ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ արժեւորվել է 1.8%-ով` 452.5 դրամից մեկ ԱՄՆ դոլարի դիմաց հասնելով մինչեւ 444.21 դրամի:

ՊՊ առաջնային շուկա Տեղի է ունեցել ՊՊ-երի 5 թողարկում: Առաջին շաբաթվա ընթացքում տեղաբաշխվել են 52-շաբաթյա ՊԿՊ` 500 մլն դրամ ծավալով եւ 12-ամյա ՊՊ` 1.5 մլրդ դրամ ծավալով: Տվյալ շաբաթում տեղաբաշխվել են նաեւ 40- եւ 52-շաբաթյա ԿԲ պարտատոմսեր` յուրաքանչյուրը 1 մլրդ դրամ ծավալով: Պարտատոմսերի նկատմամբ պահանջարկները կազմել են համապատասխանաբար 1 մլրդ 47 մլն դրամ (209.31%)` արդյունքում ձեւավորելով 3.91% միջին կշռված եկամտաբերություն, 3 մլրդ 149 մլն դրամ (209.93%)` ձեւավորելով 7.75% միջին կշռված եկամտաբերություն, 2 մլրդ 195 մլն դրամ (219.55%)` արդյունքում ձեւավորելով 3.91% միջին կշռված եկամտաբերություն եւ 1 մլրդ 690 մլն դրամ (169.05%)` ձեւավորելով 4.04% միջին կշռված եկամտաբերություն:

Երկրորդ շաբաթում թողարկվել է 33-շաբաթյա ԿԲ պարտատոմս` 1 մլրդ դրամ ծավալով` 4.10% միջին կշռված եկամտաբերությամբ:

ՊՊ երկրորդային շուկա Իրականացվել է 4 մլրդ 617 մլն դրամի գործարք` 6.37% միջին կշռված եկամտաբերությամբ: Առաջին շաբաթվա ընթացքում իրականացվել է 3 մլրդ 342 մլն դրամի գործարք` 6.75%-ով, երկրորդ շաբաթվա ընթացքում` 1 մլրդ 275 մլն դրամի գործարք` 5.39%-ով:

Միջբանկային ռեպո գործառնություններ Միջբանկային շուկայում իրականացված ռեպո գործառնությունների ծավալը կազմել է 4 մլրդ 447 մլն դրամ` 3.02% միջին կշռված տոկոսադրույքով: Առաջին շաբաթվա ընթացքում իրականացվել է 2 մլրդ 141 մլն դրամ ծավալով ռեպո գործարք` 3.06 %-ով, երկրորդ շաբաթվա ընթացքում` 2 մլրդ 307 մլն դրամ ծավալով գործարք` 2.99 %-ով:

Հաջորդ երկշաբաթյա ժամանակահատվածի ծրագրավորում Սեպտեմբերի 30-ից հոկտեմբերի 13-ը ընկած ժամանակահատվածում փողի բազայի ցուցանիշը կկազմի 178 մլրդ 672 մլն դրամ` աճելով 2 մլրդ 572 մլն դրամով: Բազայի աճը պայմանավորված կլինի ԶԱԱ-ի 1 մլրդ 977 մլն դրամ եւ ԶՆԱ-ի 595 մլն դրամ աճով: ԶԱԱ-ի աճը հիմնականում պայմանավորված կլինի 2 մլրդ 440 մլն դրամ բյուջեի արտարժութային եկամուտների աճով (5 մլն եվրո դրամաշնորհի ստացում) եւ 1 մլրդ 750 մլն դրամ ծավալով արտարժույթի առքի գործառնությունների իրականացմամբ: Միաժամանակ կիրականացվի մոտ 2.4 մլրդ դրամի արտաքին պարտքի եւ տոկոսագումարների վճարում:

Հաշվի առնելով վերոհիշյալը, ինչպես նաեւ մակրոտնտեսական ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը եւ ֆինանսական շուկաներում առկա միտումները` ԿԲ խորհուրդը որոշեց տոկոսադրույքները թողնել անփոփոխ` բանկերից ներգրավված ավանդների համար` 1%, ռեպո համաձայնագրերի համար` 3%, լոմբարդային վարկերի համար` 16%: 30.09.2005 թ.:

***

Հոկտեմբերի 11-ին Կենտրոնական բանկի խորհուրդը, ամփոփելով նախորդ հայտարարված մրցույթի արդյունքները, ԿԲ 2005 թ. տարեկան ֆինանսական հաշվետվության վերստուգումն իրականացնելու նպատակով ընտրել է «Գրանթ Թորնթոն» աուդիտորական կազմակերպությանը:

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ` 58-24-83

Լրատվական գործունեություն իրականացնող` «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը` 02 Ա N 047261, տրված` 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Հակոբ Ավետիքյան: Տպաքանակ` 3000, ստորագրված է տպագրության` 18.10.2005, գինը` 100 դրամ, տպագրում է «Գինդ» տպագրատունը: